«КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР»

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIхкета!

Шинара, 7 май № 85 (4535). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически парти Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхерчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

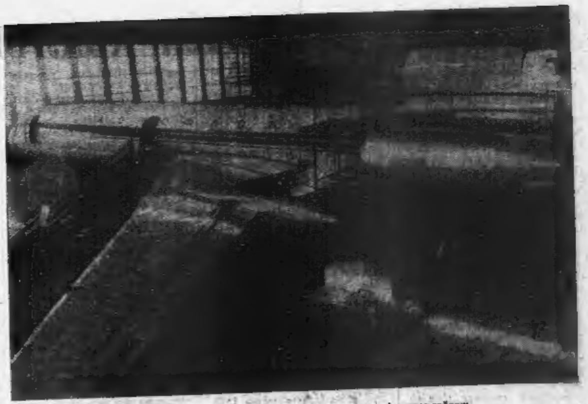

Генеральни конструктора академика А. Н. Туполева конструкторски бюро. Ухаш кийчъеш ду [illegible] духха ца гоаш [illegible] [illegible] тайнаш.
С. Преображенски сурт. ТАСС фотохроника.

ТIЕХ ХЬАЬКЪАЛЕРА УЙЛАНХО, ЧIОАГIАГIА ВОЛА РЕВОЛЮЦИОНЕР

Ший леронга вахар — уйлани гIулакхаш, хьинар а хьахьегам а — дIадениал Карл Маркса революционни Iалманен революционни къовсаман. Сийлахь - йоккха переворот лир по хьанлаш общественни дахкетаме, исторически дегIаахаан объективни законаш девза кийчъный ия. Маркса - Iалмахоче бакъдаь хьахьекхаш капиталхи хIалах хилайза иргIоацихта, хьагучабаххаб капиталхи дIайоалихачарен коммунистически общество хьалъечарен пролетарната дерригуснен - исторически лоархIам. Ший доттагIчунвен соратнихашен Фридрих Энгельсаца цхьана Маркса - къовсамхоче пролетарната классови къовсама теория тактикех кийчъяй. ХIанз бIаь шу совгIа хи я Маркса теоре. В. И. Ленина кердача исторически хьалашка дегIайоалалучен КПСС. вежарашка йоача коммунистически балхайн партей коллективни хьакъало вIахо дегIадахулачен теоре хьалххагIе а хьахьекхача йовкъа гIозла дегIаухаш алацне хьайоагIе.

Маркса хьехамца кийчбенна а ленинан коммунистий парти хулгаллен а болча вай мехка пролетариатом ахаздешен Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци яьй. Советски Союза дерригеча ах бIаь шера истоpe чухь вай парте сийлеца хьалх Маркса — Ленина байрах, хьалха тIехьайиса хинарча Россех духхача къамех латта паргIатачен гIалдугIачен къахьегамь низ бола паччахьалихе яьй. Коммунизм бохьоца котъялата болача хьакъа тIа топане лаулба и хинра латт вайна марксизм-ленинизм.

Шхара бакъдар марксизматаь-

СЪЕЗДИЙ КРЕМЛЕВСКИ ДВОРЕЦЕ ХИННА КАРЛ МАРКС ВАЬЧА ДИЙНАХЬА ДЕНЗ 150 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЯЬ ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

ленинизмагахь — лаьа кийна хаттачен дегIаухачен революционни хьехамгахье да. Цулухьа ерригача вай планета тIарча къахьегача раха лукханесани къовбалвешн ва Карл Маркс — сийлахь-воккха уйланхо революционерн, лунен пролетарийата хьакакхо а баьчча а.

Карл Маркс ваьча дийнахьа дейа 150 шу дизар, локкхеш дог гIоадоаккхаш вола нIей сааца, доаку дерригача дуней тIарча коммунистана, къахьегамхоша, хьалха латтача общественность.

Къаьстта лова ва ш ли Маркса хьехам истое чухь летова хьалха чанхбаьккхача Советски мехкарча графиканата. 5 мае торжественни заседани хилар съездий Кремлевски Дворецe. Столица болхлой класса, Подмосковья мета бовзина къахьегамхой лах вовр совгIа хьала, парте ветеранаша. Iалмахоша. культура деятелаша, Советски Эскара тIехахоца, паставки советски балхлаша хьалйивар столица коpтере зал. Цига бар социалистически мехкий дипломатически представительстваша керте латтаош, кхьиса мехкашкара корреспондентан.

Сцена тIара гаьнна тIехьашталь — Маркса портрет тIехзалла нIе байсахь. Цуна тIагIоала лашь лешан: «Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIхкета!», шифраш: 1818—1968.

Президиуме — [illegible] болаше тIайIийша [illegible] Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, М. С. Соломенцев.

Цигта президиуме ба ленинени парте ветеранаш а А. А. Андреев, А. В. Артюхина, А. И. Микоян, Ф. Н. Петров, Л. А. Фотиева, Н. М. Шверник. Цигтача — Французски коммунистически парте ЦК Политбюро член а ПК член а Раймон Гийо. Болгарски коммунистически парте ЦК Политбюро членаша кандидат, Болгаре чучча торговле министр Пеко Таков, СССР-е нIей деначча болла Маркса йиlий йиlий къонгаш — Робер, Фрежевик, Поль Лонге.

Торжественни заседани хьайийхира КПСС ЦК Политбюро членаша кандидата парте Московски городской комитета хьалхарча секретара В. В. Гришина.

— Коммунистана, деррига дуней тIарча къахьегамхоша тахан делаш балгалдоахь. — аьлар цо.— Iалман коммунизмана лард еллар, чIоагIагIа вола революционер, дуней пролетариата хьалхара баьччен Карл Маркс ваьча дийнахьа дена 150 шу лийна.

ХIанз бIаь шу совгIа ха лаьнай марксизм котлоаш а, боахаш вай планете гIаша лаш. К. Маркса гIулакх тIех хьакъалца дIахо лихьача В. И. Ленина кердача исторически хьалашка дегIайоалаш. Маркса мехаш хул [illegible] революционни ангале и аш бола гере а хинна дIайттай.

Цу эргалонна вахь хIайоллалай адалие капитализмагахь социализмага болла дахь хьайийлача сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революци.

Социализм вай мехка йиза а массандахь а котъялар. Дунен социалистически содружество хьахилар, империализма колониальни система йохар, коммунистически балхлойн болам шнз боккаш дегIайо — цу дерригача хIанаша къаьгта теша ду марксизм - ленинизм эргаламаш еш бола сийлахь - боккха ниъ хилара.

Доклача хIанаш тIехь йовзалонаш йоахача Маркса — Энгельса — Ленина байрахха вIаl дIауйтт хьанарчча къовсамаш кара-дехна маллионаш. Цу байракха вIаl [illegible] дунен къахьегамхоша дIахо [illegible] болхаргья котъелоаш коммунизм тIелайтар духьа.

Советски Союз Гимн [illegible] Дворецe.

«Карл Маркс — боккхой классе тIех хьавкъадена хьехархо баьчеча» яха доклад е доаш ду КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретара М. А. Суслов.

ЧIоагIа уйла тIаьхийта хазтугIаша деттача тIоадеша цуна селие дукхадиа а иккагIйоалаше [illegible] аьлар доклад.

Торжественни заседани тIехьаре дар тIаьхадайлалу. Гулбенцадалла картийни Гимн «Интернационал» дешах.

Цул тIехьагIа шийна концерт полцерт хилан.

* * *

Деаьча денна хетаь торжественни заседанеш хийна кхета Ленинграде, Киеве, Минске, Ташкенте, Баку, Кишиневе, Фрунзе, Ереване, Ашхабаде, кхыча горадаш. (ТАСС).

IИЛМАН КОММУНИЗМАНА ЛАРД ЕЛЛАЧОА

5-ча мае Карл Маркс ваь 150 шу дузача дийнахь Коммунистически партен Советски правительстван кулгалхой [illegible] Москве Союзе [illegible] Iалман коммунизм кхьаллача гоне [illegible] хьаьчанка.

Венина [illegible] тIа [illegible] «Карл Маркса — Iилмай коммунизм лард еллача, дунен [illegible] пролетариата баьччена КПСС ЦК-агара, СССР Лаккхьарча Совета Президиума-гара, СССР-а Министрий Совета-гара».

Венок IайIиелир Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, М. С. Соломенцев. (ТАСС).

ЧССР ДЕЛЕГАЦИ МОСКВЕ ХИЛАРАХ

КПСС ЦК-ал Советски правительства хьийха 4 мае Москве доацача хана новкъостий визитах ена хилар Чехословацки Социалистически Республика делегаци КПЧ ЦК хьалхара секретарь А. Дубчек, КПЧ ЦК президиума член, ЧССР Къаман собранe председатель И. Смрковский, КПЧ ЦК президиума член, ЧССР-а правительства председатель О. Черник, Словакe КП ЦК хьалхара секретарь В. Биляк месте а волаш.

ЧССР-а делегаци Москве йолча хана беседаш хилар, царна юкъа советски оагIонгахьара дакъа лоацаш хилар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лаккхьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, КПСС Центральни Ревизионни комиссе член, КПСС ЦК отдела заведующи К. В. Русаков.

Гуччахьа, новкъостехиа беседаш [illegible] а мехкарча хьалха КПСС-ен КПЧ-ал балхах лаьца вIашти дагабаьлар. ОагIонаша дийца чIоагIдир советско-чехословацки отношенаш дIахо а дегIайоалдара дергдар, дунен хьалхьашта юкъерча хьалаш дунен коммунистически беламаш йаль тахана доархIамо проблемаш йийцар.

ВIашагIхийттарах раьза хилар марксизм-ленинизман пролетарски интернационализман принципий лардарца КПСС-ал КПЧ-анен, СССР-ан ЧССР-ан юкъера доттагIалла массе а оагIорахьара кхьадолен гIулакхаш мамогта дегIадоаладара, массе а болдамех йола контакташ шерьяра, социалистически содружества мехкийн дунен коммунистически баламен кхьоагIоx уж кхотадари чIоагIдаре тIехьа къонсаш лоттабара. ДIаха вIашти юкъера экономически гIулаккаш дегIадоаладара хьакъехьарча [illegible] а оагIоп предложенешка эксперташ хьожаргIалаш социалар.

5-ча мае ЧССР-а делегаци самолетала Праге дIаьхар.

КХАШКА ХИЙ КХОАЧАРГДА

КПСС ЦК майски Пленум хиинчул тIехьагIа геттара тервале деладу боахамашта хий декха латтаеш. Ахча чIоагIа йоккха латтаи хилча а ялат ца хьувяар кхьра бовзи хIана кхаш деладерий, хIана аьлча хIара боахане шоай лаьтта хий дехкара тороаш болаш я. Керттердар да цу кхоачаяех пар лерттIа найда ду.

Тха «АМООС» канала чура хий дехкам [illegible] хьаташ кхехьача боахаш хий дика хьувкъам чуба [illegible] баьнаб. Царга из гIулакх кхы а дикагIа леладайтара кхашта эшшача боараме кара хий дилла лерхI управлене болхлоша. Цу гIулакха кийча е гIерташ хIанзалца тхоай [illegible] дIакхоачар хьа оаха, хIана леш а да.

ДегIаоагIона алатошта тIоадаа лаьтташара на хилиттара даим дакха хьокхамаш лаах. Из хьакьокх Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхоза кхаш леладела бригада кулгалхочо Артамонов П. Т. опыте. Соахка гектарб тIа хIажкIаш кхейир дун бонгала. Лаьтта цIанкха «Къог на делийтон» пар кхашка ха - ханнакха хий долларех хIара гектара тIара 352 центнер доакъара лаьрхIа нома хьажкIаш чуйнар коллективе. ТIаккха МалгIабика района «Кавказ» колхоза звеньевая пов. Бакчинова 30 гектарах хIарене тIара 58 центнер фуаьльаьха хьажкIаш чуера. Колхозе хьалха юкъера дахрхIача хIара гектара тIара чуйнацчуа шоаза дукхагIа хул да.

Цхьан дешана аьлча, хий дехкача лаьтташара хий на дехкача лаьтташкарчул шоаза дукхагIа алат чуда йиш а, нагахьа санна из гIулакх, пар лоаттIача бесса леланеш хилча.

Цхьабакъда, цхьалолча боахамашка хий дехкача лаьтташара чубахьа хьувкъам из ца дехкачара чубахьачул хийра оргаш бац. Из кхы а йиш йолаш дац.

Назарен производственни управление боахамий лаьтта лелабре культура дахь хиларна шера шерахь ве хьувкъ пар хий дехкача лаьттача кхею культураш. Геттара хIезахьнхул баьккхдараш. Масала, 1967 шера хий дехка лаьтташ долча совхозе (Назрановски района) хIа [illegible] гектара тIара [illegible] 40—60 центнер вара хилайлор, хIаьта гураьха дуча лаьтта гектара тIара — 18 центнер.

[illegible] болхамашка [illegible] шера хий дехкача лаьттаех [illegible].

[illegible] тIаьатта лехкараш бехктехкане долча кхета [illegible] соахка гураьхна [illegible] боаржабабб [illegible] лаьрхIача лаьтта чудехийтан хий дехкара, хIаьта хIано на хьатIадьнача кхашка вегетационни хьесане хий леха. Цхьатарра цу кхашка минеральни органически удобренеш тоса. Хий дехка лаьтташ лаьрхIача звеньяша, бригадаша леладергволаш тIачIоагIбаьа.

Геттара боккха тервале тIаьбахийтаб цу гIулакха Грозненски района совхозаша. Итт дийнахьа, 9 апрелера 19 апрель тIаккхачалца даим итт «ДДН-45» аха мегIа хьесане хий дотта установка [illegible] гураьха дийна латташ долча кхай тIа хий деттам. Цу хана дена 334 гектара тIарча гураьха йийцача культураш дилдал хий. Цул совгIа укх бIаьсти культураш дIаселеьа бIаь гектар гергга долча лаьтта чудалийтан хий диллал. Кхала гоахьа далача хий дехкара кийчанзар долча лаьтташка хий дехкаш ба укхааь. Цу боахамашка хIанз хий дехка 75 поливальщик цу гIулакха лаьрхIе Iемавьа шоай болх говза лелабеш ва. Укх шера

хьувкъаргоха алатош дийнача хьоша 11 эзар тонн кхо, 400 тонн минеральни удобренеш тайсай цу района [illegible] доваха из гIулакх «Брунский», Грозненски сома-баьпадарий совхозаша. ХIанзе укх шера кходу алатош дIадийнача 1266 гектар лаьтта хий диллах мар. Кхоачадбилла удобренеш схкаш хьаьдаьд уж латта [illegible].

Шоай лаьтташ «къег ца лелийтара» хьенсам боаржабабб Сунженски района боахамашта а. Цигта, духхьах цхьан «Кирова» цIерагIча колхоза кхашка цахадаш хий деттам ях установка я.

ХIанз латтача йокъало алатошта довкъарле е тарду, цулухьа юртбоахама къаьхегамхой оарцагIбовла бе за лаьтта хина Iобалара.

Цхьабакъда, Назарен, МалгIабека районий боахамашта йоагIача тIаьара терво иц кхашка хий дехкара. Цу гIулакхь эша кхоачаммаш шоана дало а цу шин района боахамаша шоай дерригда алаташ долча лаьттах хий дихха дааьнар 169 гектар мара дац. ХIаьта цар хий декха лаьтташ 1361 гектар ма хий.

БIалла хий теха болабеннабац «Назрановский» совхозе.

Хий кхашка хозахета дехкаш сана хетий-къегI хIанз а тIехь хий дехкара сагота боацача цхьаболча боахамий кулгалхошта.

А. ШАДИЕВ,
«АМООС» совхозагIа вово агрономе.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

ЦхьоалегIча мая сийлехка хакъабахара хьинар кхо ца лени къахьийтар Новогрозненски механизатта чакдоакхача завода дукхагIбвлча установкай коллективаш. Царех ба А. Адтемовас кулгалдеча № 21—2 йолча установка чоккхадьхи. 13-ча апреле ден бIаь бетта планал совгIа нар арахеца продукци зеараш сонаш хьахьа а. Цигта дика къахьег хьанал да бутт хьалха план кхоачаьшьча И. Широкаш Н. Чирсунови керте латтача установка коллективаша. Ханал массех ди хьалха бIаь бетта план кхоачашье лерхI завода коллективо.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

Автомобилашта, тракторашта, юртбоахама машинашта эшача запасной оатхалашца мехка хьалкъа болхам Iалашбара хьахьехьа партен правительства яь решенеш кхоачашъяра делахах долча дешага хьежар КПСС Центральни Комитет укх деношка.

Цу дешах лаьца КПСС ЦК-ас баьча сопам тIа белгалдоахх автомобилашта, тракторашта, юртбоахама машинашта ремонт яра эша оатхалаши уалаши хьаьара оттаь планаш кхоачашъелга цхьайолча промышленни министерствашен ведомстваш Iалашдеш ца хилар. Оттальча номенклатурага хьежжа запасной оатхалаш арахецара заданеех доархIаци автомобильни, тракторни, юртбоахама машиностроение промышленноста дукхагIа предприятеш.

СССР автомобильни промышленноста Министерства, тракторни юртбоахама машиностроенеи Министерства, гIишлошъара министерства тIехьадуалийт запасной оатхалаш кепаеттан пхьоаллешийн заготовкаш хьаьара эша специализированни мостош хьаьаьелга, боша пайда эцаш цу гIулакха дIахацача ахчах. Шортага дегIаух автотранспорти техникана ремонт ю предприятеш, кхоачамбоацараш да ремонтни балхаш вIаштIехьдоахачен тишъенна базени оатхалаш централизованно юхаметтоттаечен.

КПСС Центральни Комитето СССР, Госплана, автомобильни промышленноста Министерствана, тракторни юртбоахама машиностроенеи Министерствана тIадиллаа запасной оатхалаш, кепатехан пхьоаллеперен заготовкаш хьаьара эша къаьстта шоай тайпара мощностош дегIайоалалара 1968—1970 шерашта отталь заданеш кхоачашъелга Iалашдара хиланза аргIоаца мероприятеш кийчъелгеи чакхйоахалгеи, белгалъяь министерствашн йоагI-йоагIаш йола министерствашн дехкарийла ньй автомобилашта, тракторашта, юртбоахама машинашта эша запасной оатхалаши уж хьаьара эша заготовкаш арахеца мощностош болх бе йоалалийтара планаш 1968 шера тохпдаме кхоачаьнгъара хиланза заргдоаца гIулакхаш чакхдаха.

Промышленни министерствайи ведомствайи кулгалхоша тIадиллаа автомобилашта, тракторашта, юртбоахама машинашта эша запасной оатхаш арахецара предприятешта бу болх товбехга, запасной оатхалаш биззача боарамен номенклатурагIеч хьаьара план 1968 шера кхоачашъяр Iалашделга, уж кийчъяра дешал тоаелга.

СССР Госплана, СССР Iаьржача металлурге Министерствана, СССР автомобильни промышленноста Министерствана, промышленни гIишлош дара Министерствана тIадиллаа Чусовски металлургически заводе автомобильни Iадаш хьадара специализированни цех хьалъяр сихдарах долча дешага хьожилга. Плановни боахамен органашта тIадиллаа автомобилашта эшача запасной оатхалашца халкъа болхам Iалашбара порядок, тоаярах йола предложенеш кийчъяр сихделга, легковой автомобилашта эша запасной оатхалаш бахача махага рознични торговни сете гIолла йоккха хьежаелга.

Союзни республикай министрий советашта, «Сельхозтехника» Ерригсоюзни объединенена тIадиллаа автомобилашта, тракторашта капитальни ремонт ен базони оатхалаш централизованно юхаметтоттоеш хьархIа объекташ хьалъяра, царна реконструкци яра, уж болх бе Iалашъяйтара 1968 шера отталь планаш кхоачашъелга Iалашдара, техникана ремонт яра дикал тоаяра хилалла каргIоаца гIулакхаш чакхлоахьанга.

КПСС Центральни Комитето союзни республикай Компартей ЦК-аш, ни парте крайкомаш обкомаш дехкаярийла ньй запасной оатхалаш оттаьча номенклатурага хьежжа хьаьара планаш кхоачашъяраш уж кийчъяра ликалаш, хIаьта цигта машинашта ремонт яра базаш дегIайоалдарен ремонтни балхий технически боараш лакхбарен заданеш кхоачашъяра а хьалхара боахама кулгалхошкара лоагIар дхаза хьадеха.

УЛЬЯНОВСКИ ОБЛАСТЬ. НОТ-а [illegible] «Старомайнский» совхоза [illegible] тIара [illegible] [illegible] дIахецаш [illegible] тIахкальяра, продукци [illegible] чакхдаха.

СУРТА ТIА: [illegible] продукци [illegible] [illegible] Ольга.
А. [illegible] сурт. ТАСС фотохроника.

ПЛАНАЛ СОВГIА ПРОДУКЦИ

Дика къахьег укх деношка Нохч-ГIалгIайн хулахкомбината къахьегамхоша. 25 апрель тIа кхоачаш продукци арахецара бIаь бетта план 101,6 процент кхоачашъяьй комбината коллективо. Вешта аьлча планал совгIа 156 эзар сома мах бола продукци арахийцай цо.

Дикка да цар продукцена реализаш яра хьекхаман а, хIанаьхьа планал совгIа 276 эзар сома мах болча продукцена реализаци ьяй комбината.

Цехашта юкъе дехача социалистически яхье хьалха латт С. Д. Таймасханова кулгалду Аргунски дулх - лаьтта цеха коллектив Л. Рахимова керте латта колбасни цехи. Т. АБУЕВ.

КОЛХОЗА ПЯТИЛЕТКА

Тха колхоза коллектив дош деннад пятилетка диъ шера кхоачашье. Миштта кхоачашду оаха тхоай дош, социалистически декхараш? Лоацца аьлча, всаца бац тха боахама «гIаа.

1964 шера колхоза хинна пайда 1.008.643 сом дар. 1967 шера из цифра лаккхенар 1.812489 сомага кхачаш 1964 шера сагадена оаха 2 сом 94 кепиги лара, хIаьта 1967 шера 4 сомаген 51 кепигаген дIаккхьачар. Вешта аьлча, колхозхочунга дIаккхоачаш доа ахча хIанз хIана на лишаш шоза дукхагIа да.

ХIанз ухе шера шоай де дезар къаьгта гуш ба колхозоб, нIегигагIе и лаккхехьара ухлаанеш, ноашта пайханетIа хетача тайпа вIашгIехьбоахах шоай болх. Цу гIулакхо кхьиона пайда душ заца вакъеш ца лаьрхIача а боккха пайда лу. ХьалхагIа укхала хIайийча пайда лургбоана культураш а дIае ахаш хулар тхо.

ХIанз тхоай лаьтта е ца ларам а кинтта дукха къахьега деларан а дIашиц оаха, мулухьа хьалха хIа-лахача шерашка дилача фуйр боача алаташа дукхха кIесагIа дIалоаш тха лаьтташ, бакъда хьувкъамаш дакхденнал. 1964 шера дукхагIа уж культураш дIашахача хана оаха чуцар 800—900 центнер алат (кIа, мукх, хьажкIаш), дIаьаьхача шера оаха кIесагIа долча лаьтташ тIара чуйцар 11642 центнер.

Оаха аьча анализо хьахьехх тха лаьтташка гураь дув кIаш мукхш котiалнилга, цхьайолча участкай хьувкъам хIара гектара тIара 30—35 центнерага дIаккхоачилга. Тха керттера дехкар ха хьувкъам массанахьа а цу цифрашка дIаккхачийтар.

ХIанз тха кхашка хинчоа хьоста аьа гуара, аьа хьаьра хьалчча къах бокха найда боаллсалгаш тешаш бенеш бола бу тха колхохоша. Лакх хьаьнйьа, аха, вIаьлдаь лаьтташ, Iо а лакха чуйнна хьажжIаш, баьлалаш, кхьйола культураш дIаоеш ба уж. Бочгаьаьнта къе социалистически яха хьрий. Бола дIабоза ду Iуйрийна 4—5 сальат лакхча.

Къаьстта теркам тIаьбахийтаб оаха хIадувча алатий фуна. Укх шера оаха дIаоеча культурех дукхагIа лдарш оаха тхоай боахамо хьалкхель я. ДIахо болча хана вIалла уж къчахьара хьатIаа цаеаш а мулйитаргъа цхьа ший къаьстта керда сорт на лаьрхIача.

Хьайбаш леладерам тIехьабте лаьтташ леладерел. Кхоачашъяьш, оаха шера лакхара а иш пачхьалкхейна дIаллара а задании. Штра дахкара шера задани оаха кхоачашъяьй 97,3 процент. ХIаьта а фермай коллективаш бехбакхба йиш дц. хIана аьлча тхона укх шера етца задани 700 Iатта лаьрхIа я, тIаккха тхоаа хIара бис 508 етт йоле. Продуктивностага диллача — из лаккху. Тха № 1 йола ферма заданеш лиикача хIара Iаттаеара дIалахача шера 1780 килограмм шура лакха ецарр, аькхар — 1989. Ерригача а кхаь ферма ба шита хьокхам. Укх шера хIадахача шераочуа дукхха дукхагIа бошихх колхозе хIара Iаттагаов шура. Лукхаа ба дIалиоахьа ах шера задани тIехкоачашъь лелдаш.

Дукха уIаа тIайрхийт оаха тхоай къахьегама овсайле лакхъяра а. хIара сийсата бу болх дукхагIа а хьевгIа а ханийтоаа. Миштта уж хьокхамаш тха колхозе? Планал хIара водукцета дIахаийтача 100 сомах юха хьокхаш дена 116 сом, хIаьта хьахинар 131 сом да. Иштта да кхы мел доле хьокхамаш а.

Дукха ба Iодацаш къахьегама овсаоле лаккхьара аьхе иш кхьиних цхьайна декара а корайне ткона къахьегама дисиплина кхы а тоаяра. Цу хьалъехьа къахьаьа лаь массайолча коллективаша, белгалбаьакхаб иш гIулакхаш техьадеранта дурIбола бехк.

Тайпана аха нетаргда тха колхоза хьокхамаш укх шера дукха лаккхагIа а хургда экономика аь а хургьа аьла.

В. СУХЕНКО,
МалгIабекерча «Назнан» колхоза экономика керттера экономист.

СИХАГІЕИ ДИКАГІЕИ ХЬАЛЪЕ ГІИШЛОШ

Халкъа боахам кІаха дегІабоалабара пятилетка шерашка хьалъе еза дукха капитальни гІишлош я Грозне. Керттерча дакъе хьалъераш промышленни объекташ я. ХІара шера промышленни объекташ хьалъяо кІадохийта ахча ерриге гІишлош хьалъеча кІадохийтачох 80 процент да.

Ховш ма хиллара, экономически эффективность лакхъяран производительни низам вегІадахадочеи керттерча факторех цаІ я капиталовложенийн ихка хьалъяр лаккхар. Вай городеча гІишлошъерашна хьалхарча кхаь бетта хьалъьяь я лъха болх ба Іедвенна объекташ 3028 эзар сома мехха я, планера кІалхьча 103 процент хул из.

Хьал а даь кІачуделнад 12,3 эзар квадратни метр хула наха чуІе цІенош, цох госкапиталовложенией планах хьалдьераш 6,4 эзар квадратни метр, хІаьта специсточникаш кооперативни гІишлоний цотах хьалдьераш 5,9 эзар квадратни метр я.

Хьалхарча квартала гІишлош хьалъяра плана толамах кхоачанъяьй «Грозпромстрой» треста СМУ-4, гІишлошъяра механизацерча управлене, «Грознефтехимпромстрой» СМУ, кхычар.

Партийни организацеш дукха терса тІабахийта ... гІа социалистически яхь йоаржадра, хІара сага новкъостал пятилетка кхоачашъечара шай моттиг йоаийта. Уххаза болх беш я экономически а производственни а дешар Іомаду экономически школаш, цар балха тІа хьалха латтарий опыт йоаийт.

Парте горкомо керттера декхар перхІ ... нахьаннарча партийни организацеш болх тоабар, гІишлошъяча организацеш ... организаторски политически болх лакхача боарам тІа вІаштІехьдаккхар. Из болх къаьстта лаьа вІаштІехьбаьккхаб № 7 йолча треста гІишлон-монтажни управлене (партийни организаце секретарь ков. Сидоренков). Цига коммунистий авангардни роль лакка лоаккхаьний. Рационализаторий балха тІа, нердалдараш производства пепъердухьанча хьесап я хьалхе латт чу.

Къаьстта дукха къахьенаш подъхьий бола «Грозпромстрой» треста СМУ-4 ин. Серови Хадиднив керте латтача штукатурий, каменщикий бригадашка, кхы дукха барам керте латтача бригадашка.

Цкьабаьнна, дукха къахетам толамаш ... 4 дукха кхоачашбоацаш къийсау гІишлошъяча. Подрядни организацешна хьалхарча квартала план 97 процента кхоачашъяьлац, цера ... диса наччахьалехев декхар 1865 эзар сом да. 48 гІишлон-монтажни организацех 21 кхоачашъяьзар план. Цу дакъе «Грознефтестрой», «Грозпромстрой» «Чечингсельстрой» трестахка чуйоагІача ерригча управленешка.

... дукха ... урода ... къаьстта дукха балхаш ду сохка хьалъь яла́йза йола гІишлош сихагІа хьалъь яхара. Царех объекташ я 48 квартира йола «Чечингсельстрой» цІа, иштта дукха объекташ я кхыча трестанка хьалъь ... Къаьстта мела лел цІерош зара балхаш деностроительни комбинате, хІаназаца проектни мощностага кхьачна ю.

ТІадоагІача шера хьалъе езача гІишлой документаци ханнахьа хьалдара боккъонаш толхаю. Цхьоагіча дарлага кхоачан уж хана ... хилар болхан долаш подрядни организацешна хьал ... ед йеза 6 миллион сома мехха гІишлош, цуь бахьанаш кхы а ю. Цхьадолч технически документацеш дукха кхоачамбоацараш делаш хул. Объект хьалъе еза майда ... хьалъяц мехнеражна, заказчикашка ... оборудовани, материалашта дІанахьйтара дола документаци шай ханнахьа кийчдац. Город Грозне цхьанна предприяти из ритмично мела кхачу ... ГІишлош хьалъяра ла тІадийтара бехктокхье гІишлошъераш саьна ... тІабохийта кхеталаш оборудовани хьахухьийтарашна, проектировщикашна, транспорта болхлоеша.

ГІишлош сихагІа хьалъь яхара ... дархаш да гІишлошъеранта, проектировщикаштта, поставщиккашта юкъе айхха бузам хилар. Иштта боккха лоархІам болаш бе болх ритмично дІабахйтара заказчикаштех генеральни подрядчикаштев юкъе бузам хилар. Къахьегам вІаштІехьбаккхар лохача боарам тІа да, дукха хул кхоачашдеча балхий дикал дукха балхаш хул дера де делаш. Масала, дукха балхам юха де деаш хиннад впеплюкщадочни производственни канализаци хьалъеча, Черноречье, Катаяма яхача поселкашна наха чуІе цІенош хьалдеча, бытови салон хьалъеча, кхычахьа.

ГІишлош яра балхаш ритмично дІадахийтора чІоагІа Іатть кхоачам балхаш болуша на хилар, каст-касте болхлой дІабувиш, хувушруш хилар. Масала, укх шера, хьалхарча квартале «Грозпромстрой» треста керда балха хьийца болхлой 458 саг ва, хІаьта балхара дІаваьлхар 458 саг, царех 43 болхло къахьегама дисциплина телхаярах, 329 болхло шоаш дІабаьнна. Ер бутт балалучка деношка цу тресте ... 8 бІаь болхло, хІаьта «Грозхимнефтестрой» тресте 1067 болхло.

Вахаро хІадех гІишлош хьалъяра болх тоабар. Город Грозне кхуухьа вІашагІъеллай «Чечингпромстрой» объединени, цо хьалар кхо ... ден къахьег болх тоабар.

Пятилетка кхоалагІча шерен вокх шерашкий хьалъе еза гІишлош дукха я, уж ханнахьа хьалъь яхарах дукхача дакъе тийна я города экономика. Укх шера городе гІишлош хьалъеча хьоадаь ахча 67,6 миллион сом да. Пох биза пайда эпра керттера терхам тІабахийта беза пусковой объекташ сихагІа хьалъь яхара, график телхаерашта бе боагІа бекх бе беза.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацешка, трестий, гІишлон управлени, участкай кулгалхоша дукхагІа терках тІабахийта беза сихагІа гІишлош хьалъь яхара. 15-ча майта кхачалехь хьалъь а ... дІачуяла ... впеплю... производственни ... кубически метр ... дийнахьа бус йола мощность. Цу гІуйнахо ... цІенургш ... кхочеша хиш. Иштта хьалъь яккха еза я шоллагІча квартале Брекинг-заводера опытно-промышленни установка. № 2 йолча ТЭЦ-а кхи 90 эзар квадратни метр хула наха чуІе цІенош, кхо школа, 5 берий беш, бІаь моттиг йола профилакторий, кхыйола объекташ. Городе саь чуулдаргІа 4800 квартире, 230 эзар квадратни метр наькъа ремонт ергІа, майдаша, урамаш, бешамаша, паркаша 1100 светильникаш оттаергІа.

ХІанз гІишлошъераша социалистически яхь дІайолаьй В. И. Ленин вагь бІаь шу дизара сийленна накъабахараш хьо шера план халал хьалха кхоачашъяран. Цу дакъе хьинар кхо ца ден къахьег дукхача гІишлон организацеша.

Н. БАРАНОВА,
КПСС Грозненски горкома промышленно-транспортни отдела [illegible].

ЖУРНАЛИСТСКИ ПРЕМЕИ ЛАУРЕАТАШ

...йоазон Ден ... еш традиционни творчески конкурсий итогаш ... Москвахьи журналистий ...

Дуьнен халкъашта юкъерча журналистика дакъе дикагІа болх барагІа В. Воровски цІерагІйола преми хьоьжальй «Известий», США-рча собственни корреспондент С. ... американски вахара куш Вашингтона политикеи хьагучайоахаш ... язъярах.

М. Кольцова цІерагІйола преми динай дикагІйолча репортажи интервьюнаш кхайкадна конкурсе ... «Правда» специальни корреспондента П. Барабашова — «Космически верфь», «Бух боацача бахараш», «... гІургІаш ...» ... бахьан долаш.

«Шера дикагІа репортер» яха преми хьоьжаьй Т. Агафоновна («Комсомольская правда»), О. Куприна («Огонек»).

Репортажий конкурса дипломаш еннай Ю. Дмитриевна («Труд»), А. Хорабрых («Авиаци космонавтике»), А. Шаншевна («Неделя»).

«События хиннача моттигера репортаж» яха кхиьхка хийчдараш ... арахецараш къаьстта шай тайпара диплом еннай «Известия» яхача газета информаци отдела.

ДикагІйолча очеркаш кхайкаьча конкурса хьалхара преми хьоьжаьй А. Старновна («Огонек») «Се дийна хиннарао...» яха очерк бахьан доло.

ШоллагІйола премеш хьоьжаьй Ю. Апенченкона («Правда»), «Советская Россия» яхача газетерча авторий коллективана — Ю. Грибова, А. Лазебникова, О. Огорина.

КхоалагІа премеш еннай Л. Кузнецовавен («Труд»), А. Харитонова («Сельская жизнь»).

Очеркистий конкурса диплом хьоьжаьй Е. Мануилова «Се лех аз» яха книжка бахьан долаш.

Брамнан журналистика дакъе дикагІа болх бараш хьалхара преми еннай Г. Биенэ (АНП) — Сибарега дегІахара хьакъехьа дукхха статьяш язъяраш.

ШоллагІа преми хьоьжаьй А. Варшавскина («Знание — сила»), кхоалагІьаь — Ю. Бережнойна («Советская Россия»). Сийлен дипломаш еннай Ю. Альперовна («Московский комсомолец»), Г. Зеленина («Знание — сила»), М. Ребровна («Красная Звезда»).

Фельетонистий конкурсера шоллагІа премеш кхачай А. Суконцевна («Правда»), Ю. Алексеевна («Литературни газета»). КхоалагІа премеш хьоьжаьй В. Митина («Крокодил»), Е. Цугулиевна («Крокодил»).

МАЯКАШЦА НИЙСЛУ

Халкъа боахама мухьаш дІакхахьара бнъ бетта план хенал хьалха кхоачаш я ...яь, кормаш совгІа 302 эзар сома мехха мухь дІа-юта бихьаб укх шера грозненски локомотивни депо коллектив. Духхьала апреле локомотивни бригадашка хьалха тІехьаюсаш хиниа хташ пассажирски мухьаш дІа-юта кхухьеи поезди графиках лехаа йодаржийтар.

Дика къахьийгаз ремонтахойна а. Ремонти профилактикеи еча неха болхлоша а шоай план тоаккхачашъяра совгІа хІара локомотиве болх на беш латтаво йоакха ха 2—3 сахьат кІезигъяьй.

Лаьха толамаш даьхад тепловозашта подъемни ремонт еча цехех вагатонительни цехеи коллективаша а. «Маякашца» тепловозий машинисташца С. Дулурговаца И. Ильязовца, коммунистически къахьегама ударникаш цІи лелаеча слесарашца М. Иванова, А. Хажиева, П. Вахтина, гІон болхлоша М. Галушкаца, дукха кхычарца нийслуш къахьег ерригача депо коллектив.

Г. АНОХОВ.

КПСС ЦК-ан СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

СССР летчик-космонавт, Советски Союза Турпал полковник Ю. А. Гагарин Советски Союза Турпал инженер-полковник В. С. Серегин ... ца балийтарах йолча предложенешка а хьежа, КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советси решени тІейинай:

ТІема-Фегарча академехи укх тІеххьарча шерашка летчик-космонавт гІулакх деш хиннача воцара дакъахи Ю. А. Гагарина цІи тиллара хьакъехьа;

Смоленски областерча г. Гагарине Ю. А. Гагарина бюст оттадра хьакъехьа;

Н. Е. Жуковски цІерагІча ТІема-Фегарча инженерий академеи Ю. А. Гагарина цІерагІча ТІема-Фегарча академеи дешабатІараша Ю. А. Гагарина цІерагІа стипенди оттадера хьакъехьа;

1961 шера 12 апреле «Восток» яха космически кема Іохайнача моттиге, эскара дакъе, Ю. А. Гагарини В. С. Серегина трагически байнача моттига обелискаш хьалъяра хьакъехьа.

Цхьан тІема авиационни дакъах В. С. Серегина цІи тиллара хьакъехьа.

Кхоабаьлчьий г. Москве Ю. А. Гагарина цІерагІча майдан тІа Ю. А. Гагарина памятник оттаргІа хьакъехьара а хІаьта иштта г. Москверча цхьан улицах В. С. Серегина цІи тиллара хьакъехьара а Моссовета исполкома предложени.

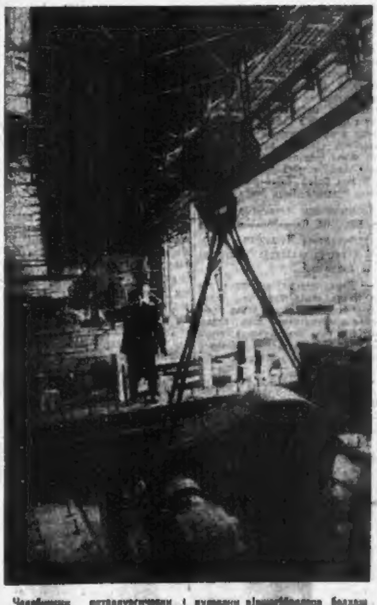

Челябински металлургически заводе бета бе йоалаелийта ... «250» яха пхьарш ... цехий ... ХІанз геттаме сиденна оборудовани вІашагІйоллара балхаш (сурта тІа).

Я. Георгиева сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬИНАР СОВДОАХАШ

Тха бригада гІулакхдеш хоза алат дІаюа лаьтта дергІа 1253 гектар да. Сохкаш гувакь нох 737 гектара тІа яраш юп культураш йийта. Берришта тІабалийтар механизаторашна укх шера алат дуввъдара, лаьтта деладара культура лакхъяра. Цудуххьа кулг тоаргІа хьежа да гуравьа дийна алат.

Отделене агронома Ахлев Сайт-Ахмада тешал ду хІана лаьтачи хьаьнала дийначи тха бригадена алат ... районерча дикагІа даргахара. Из луш да. ... механизаторашна шоай хьажа тессача минеральни удобренешка дикка жегІалоалаьах алат. ... хІара гектар тІа ... планах 14... центнер ... 20 центнер алат дабаьккхар оаха, укх шера хІара гектара тІара 22 центнер яхха социалистически декхар тІийнацд тха механизаторша.

Дика кийча йиш тха бригада бІаьстан балхаш дикагІйолча агротехнически хана кхоачашдаьр даьара. Кхай тІа арабьача сена латташ лехьа ха Коверг... тоаьйр техника. Пудуьха шоай ден нормаш тІехкхоачашъеш хьавоагІа тха хІара механизатор. ДІайийна лыкхай доакъара дольрхІа сталька, локхІамегІа йола технически культура — шекара свекла.

ХІанз сихдаь хьажкІаш дІаюаш ба тха механизаторша. ХьажкІаш дІаюаш я совхоза дикагІйолча механизаторий агрегаташ. Дика дело шоай агрегат шин воашс Магомалера Вападеи Мусаи.

ХІанале 180 гектара тІа дІайийнай хьажкІаш. Грозненски фух я уж. Из дика я мошача доакъара, хІана аьдча лаикен сомен гІаз хул цуш. ХІара гектара тІара 200—220 центнер моша масса йоал цу фух йолча хьажкІа.

ХьажкІа групповой методах дІае вІаштІехьдаьккхаь оаха. Цу гІулакхо тоцо хулийт даьттанна обработка яьраи хьажкІа дІаера юкъера юкъ лоаспъе. Из бахьан долаш лаьтта доклъадалле фу лаьтта дуж.

Из дика вІаштІехьдаьккха механизатора Сайдулаев Мухьмада болх беча дикагІча хкай тІа. ... тІехьагІа ... квадратни ... планировка ... сеалкан хьалха делача Мудаев Шираце агрегата. Иштта хьинаре къахьег Сайдулаевца хкай ... шоллагІча хкай тІа хьажкІа дІаюаш волча звеньевойс Магомалов Вавади. Белгалде дела, цу агрегата квадратно-гнездовий хьисапе хьажкІа дІаюаш хилар. Цо тоа дуллийтаргІа хьажкІа гІулакх деш кхай тІа гІалла механизацер ... сераргІа-уралеіа делде.

Бокха теркам тІабохийт тха тракториста ... кхашкара балхаш дека ... бизза майда ... кулгаш ... техникага дукхагІа бола байтара. Цу гІулакха шай новкъостагІа хьокхам тел Сайдулаев ШахІида. Капитальни ремонт цо даьй 2800 совгІа гектар хІєкха ... лаьтта ... совхозе хьалха латтача механизатора. Укх шера 150 гектара тІа шекара свекла дІа а йийна хІанз хьажкІа дІае лаьтта кийтдеча новкъостал деш ва из. хІара ден норма 1,5—2-за тІехкхоачашъеш.

Иштта къахьег хий декхараша а. Хий дехкача 130 гектара тІа дІайийнай оаза дуккхача шерашка хьахула беъцаш. ХІанзале 80 гектара тІа хий дилла кьаьнаь Гойтемиров Ллуу.

Укх денойка оасар де арабарга шекара свекла дилаераш. Соахка дика хьийкъаяр свекла. Боахама 7358 сом майда бир тха бригаде кхеча шекара свекла. Укх шера из сообаккха лерхІ оаха.

Иштта дентаоа денга хьинар совдоахаш къахьегаш ба механизатораш. Социалистически яхьа дакхара дьохкамаш дахарах ... лейни шу чакхдоалаш шоашта енна совхоза карара кара тела Ше Байрахх укх шеоа а дІа на дела дога ба тха механизаторий.

С. ЧАМАЕВ,
Шали района «Автуринский» совхоза шоллагІча отделене тракторно-полеводчески бригада бригадир.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЯХЬ ВІАШАГІЙОЛЛАРАШ

Цхо шера план 1970 шера 1-ча ноябре кхоачашъяраш В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъабахараш хьинаре дарвагІобьинаб Урус-Мартана къахьегамхой.

Ерригача парторганизацеша, къаьстта производстерча парторганизацеша, бевгІала декхараш оттадаьа шоашта хьалхашка. Уж де махуала дикагІа социалистически яхь йоаржаяр, хІара къахьегамхочун хьинар лакхалар, коммунистически къахьегама тІехьара болаш шерагІа дІабоаржабар.

Социалистически яхь йоаржаяра гІулакх партийни организацеша укх шера дикагІа деладу дІадахача шерашкачуд. Хьалха социалистически декхараш тІалода плакаташ хьалтехача кхыдолчун кІезига теркам беш хулар.

ХІаьта хІана хІара производственни участке уж декхараш кхоачашдара ... хьалаш Іалашдара гІулакха теркам беш а партийни организацеш, цар оарцагІ боах къахьегамхой уж декхараш кхоачашдара.

Социалистически яхь йоаржаяра гІулакх дика латт «Гехинский», «Горец», «Красноармейский», Мичурина цІерагІча совхозий, Танги-Чу яхача юртара хьу кийчъеча пунктерча партийни организацешка. Цу организацешка къаьстта дукхагІа ба социалистически яхь вІашагІйоллача хьинаре дакъа лоацаш боле коммунисташ.

«Красноармейский» совхоза 3 отделени вайна ма хьоpa хьакхарч хьалхехара специализаци яь я. Ерригача районе лучех 70 процент гарта дулх ху но загатовках. ДІадахача шерашка цу отделене чьйабашта кІезига тІакхетар делал. ХІаьта дулха мах лоархІам йоацаш лакха бар. Хьайбашта доакъар кийчдела, царна доал дела воча хьала тІа дар. Партийни а профсоюзни а организацешна кІезига теркам тІабохийтар цу гІулакхашта. ХІаьта цу хана хинна управляющи В. Л. Галунов из бехктокхаме гІулакх теса лелаеш хиннав. Цу тайпара лелаеш дола гІулакхаш дас мегаргдоаш дацар.

Керда оттаваьча управляющи — коммуниста Р. Р. Исламова, парторганизаце секретаря Н. С. Цокаева паркома членашца цхьана чІоагІа теркам тІабахийтар хьайбаш леладеранта юкъе социалистически яхь йоаржаяра. Социалистически яхьа хан-ханнахьа итогаш е бьлар болхлойи специалистийи балхапарча безама моральни материальни стимулировани ел тоадара. КПСС кандидата политинформатора Закиева Эннас хан-ханнахьа дІайоазийт болхлошта яхьа итогаш, цул совгІа уж дІайоазийт пептазеташ. Из дерриге дикача сагІорахьара Іатть производственни гІулакхашта. Иштта, нагахьа саьна 1967-ча шера январи февраля беттанка ерригача хьакхарашта 65 тонн лоаж тІехкийтта хинна дале укх шера цу хана 84 тонн хилар. ХІаьта ерригача хьалхарча кварталах 130 тонн лоал тІакхийтар хьактарнта. Цу тІа ала доагІаш за пхьаь центнер лоаж мах соахкарчул цаІ ахаза чухнахьа хилар. Иштта майда боал социалистически яхь дика вІаштІехьдаьккхаа хиларах.

Цу тайпара цхьаькха масал деладе безам ба са. Из дар Мичурина цІерагІча совхоза 2 отделене. ДІадахача шера совхоза кхоачашъянзар гІожех шопен доакъао Іалашдара план. Из чІоагІа кхераме дар хьайбай продукташ кийчъяра план кхоачашъяра, къаьстта шурий план. Шурий-товарни ферма заведующеча Р. Пуцаева гуш дар хьайбашта луш долча хоакъаро кхомбара, цуцна шурий продуктивность лакхъяра социалистически яхь йоаржае езалга. Цу тайпара яхь вІашагІъеллаш ферма ерригача коллективе. Яхьа итогаш йора тІара денна. Уж сиха дІайоазийтар къахьегамхошта. Из чІоагІа пайдане хилар. Укх шера хьалхарча квартале хІара Іаттагара якккха шура 16 килограмм дукхагІа яр соахка цу хана дуккхачул. Цу гІулакхо йиш хилийтар укх шера хьалхарча квартале наччахьалкхенга юртбоахача продукташ йоахара план кхоачашъе: дулх — 118 процент, шура 111 процент.

Дукххача долакаша, масала П. Адуевас, Т. Хамидовас, Т. Мажиевас, А. Аристовас дукха да я мой, кхыметтел-нииь бетта чотах болх беш бола. Производственни план кхоачашъяь из Іеш сийленца кхоачашдир шоаш тІайийна социалистически декхараш а. Цар яхье бьенна доахаш дола къахьегама толамаш дика масал да ... совгІача райнна ... хьайбий лелараш.

Районерча къахьегамхошта кІезига къахьегаш социалистически декхараш толамца кхоачашдара. Коммунисташ хьалха латт социалистически яхь, уж ба из дІашагІйоллараш. А. Кагерманова, В. Зелимханова, С. Мусаева, З. Умалатова дукха кхычар хьакхаш тел.

Тха районерча коммунисташа лакхарча къахьегама толамашца дІадоладаьа пятилетка кхоалагІа шу. Ерригача районе толамца кхоачашъяьй укх шера хьалхарча квартале наччахьалкхенга юртбоахама продукташ йоахара план. Иштта дика чакхдоаккхаргда шу а.

А. ПАЛЬЧАН,
КПСС Урус-Мартанански райкома организационни отдела заведующи.

ХЬОКХАМ ТЕЛ

Цхьоалагіча мая сийленца накъахара шерра социалистически яхь йоаржаь хиннача Грозненски «Художник» яхача фабрика цехаша, сменаша лакха къахьегама толамаш даьхад. Продукцена реализаци яра бнъ бетта план 24 апреле кхоачашъяьй. Планал совгІа 20 эзар сома мехха продукци яра а хенаш. Къаьстта дика къахьийгад М. Лиуа, Г. Дживанян, Б. Айвазов керте латтача цехий коллективаша. Цар дакъа къахьегама толамаш кхы а лакхагІа да.

Б. МОСТОЕВ.

ЛАЬТТАННА—БАЬЦЦАРА ДУВХАР

Социалистически декхараш кхоачашдаь накъабаьххар пхьоалагІча Мая хьун балхама хьу юхаметтаоттара балхаш дІа бола къахьегамхой.

Вай республика хьун боахачара 22 апреле кхоачашйир хьу дІайогІара шера план. 2516 гектар лаьтта дІалаьцар пар дІаесІача гаьнаша. Цу гектараштта юкъе йоагІа 550 гектар боча бІарий, 630 гектар пепий, 293 гектар мийай плантацеш.

ХІаьта город Грозне 450 гектара тІа егІай гаьнаш.

Гаьнаш дІайогІаза балхаш хьалхаьа чакхдаьлар Грозненски (директор И. И. Чахкиев) Городскайи (директор Д. С. Тесленко) хьун боахамаша. Дика къахьег Грозненски лесничества Горячеисточненски лесхоза тракториста М. Гесуева, городской лесхоза лесокультурникаш йолча Б. Вахабовас, Я. Денильтаповас, Шелковской лесхоза звеньевойн А. Паршинас, кхычар. Цар а уж санна кхыча болхлоша а хьинаре къахьегар бахьан долаш вІаштІехьдаьлар вай республика хьунбоахамий план тІеххкхоачашъе.

Укх шера бІаьсти 1069 гектара тІа керда дІаесІача защитни насаждени 791 гектар гІомара тІа дІаегІай. Цар юртбоахама культураш, хиш, Іамарч гІомарие бІех ца лалийтар совгІа лаьттай дикал а лакхъергІа.

Нохч-ГІалгІайчера хьу дІайогІараша тІехьа тІайоагІача хана а шоай берриге низ тІабахийта къахьетаргда вай республика кхы а хозагІа хилийтара.

М. СТРОГАНОВ,
Нохч-ГІалгІай хьунбоахама управлени отдела начальник.

Ерригача махки гІишлошъерашна новкъостал дир бахьан доаш Ташкенте чІоагІа мохк эгачул тІехьагІа хьалдь дахьад 1 миллион 800 эзара квадратни метр боарам бола наха чубаха цІенош.

СУРТА ТІА: Чиланзар — Ташкента наха баха керда район.

С. Майстермана сурт.
ТАСС фотохроника.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГАШ

Шера 300 миллион тонн мехкдаьтта даккхара социалистически яхь дІайозаяьча «Татнефта» мехкдаьттахой инициатива хьал а лаьна къахьегаш ба «Сунжанефть» НПУ болхлой.

ХІара квартале ю укхаза социалистически яхьа итогаш. Уж еча хана лоде дукха дІадахьийта мехкдаьтта, мехкдаьтта совдаккхара чуахийта хий, скважинашта яьча капитальни ремонта дикал, кхыдараш. ХІаьта керттевадар лоархІ — производственни план, къахьегама овсаоне, хьадоаккхача мехкдаьттагеи газагеи дІабола мах, техникеи оборудованеи хьал, болх Іилман нарда тІа вІаштІехьбаккхар, производства культура айар, къахьегамеи производственни дисциплина, балха юкъе кхуьла рационализаторски предложенеш, кхыдараш.

Производства план кхоачашъеча дукхагІа очкош яьа коллектив кхотьыннарг лоархІ. План тІехкхоачашъярих — 5 очко, кхоачашъярих — 4, кхоачеш ца ен йисача коллектива — 0 очко хьежаш.

Ерригча показателаш дикагІйолчо 10 очко ду. Къаьст-къаьста йолча хьоихамех а утташ очкош.

ХІара бетта производственни объекташка дІа а улаш уж лаьаш тоха НПУ парткома производственно-массови комиссе членаша. Хьалхара моттиг яьккхача коллективана «Сунжанефть» НПУ профсоюза комитета карара кара тела Ше Байракх лаккха толамаш дахарах белгалбаьннача болхлошта премента лаьрхІа 150 сом хьожалу. Хьалхара моттиг яьккхача бурув леттача бригадана карара кара тела Ше Байракх 75 сом ахчан совгІатти итоговани ... оттадаь.

ХІара бетта «Профессе дикагІдар» яха цІи хІара дикагІйола болхлой бежах а боахам бенгадаьтен участкаштен вогаеча яхьа итогаш дІаьу пехнием предприятеми. Из цІи яьккхача болхлочва лаьрхІа дола удостоверени совгІата 30 сомаьа кхачалла ахчен лу.

Укх шера 22 апреле «Башнефтех» «Татнефтех» методех дІайоалагІча квартале социалистически яхьа хьалхара итогаш йир.

Карара кара тела Ше Байракх ахчан совгІата лаьрхІа 258 сома хьожалир хьалхара моттиг яьккхача № 1 йолча 180 очко йолча промысла коллективана (промысла зав. Ю. Я. Берешп), шоллагІа моттиг яьккхар 177 очко яьккхача ЦКРС-а (начальник В. И. Сомин), кхоалагІа моттиг 165 очко йолча ВПЦ-в (ловкхагІа воза инженер А. Н. Шутов). хІаьта тІеххьара волхагІа моттиг 102 очко йолча СМУ-на хьожайир.

Карара кара тела Ше Байракх 75 сом ахчан совгІати хьожалир мастер Ю. Шихров керте латтача бурув леттача бригадан И. Калиева кулгалеча мехкдаьтта даккхача бригадан.

Белгалдаьлар из. В. Терецкин А. Старикинин кулгалеча бурув леттача бригада, мастераш Н. Летинкови И. Павлови керте латтача мехкдаьтта доахача бригада балхаш а.

В. МАЛЬЦЕВСКИЙ,
«Сунжанефть» НПУ НОТ-а кхоалагІйола инженер.

СОВЕТСКИ наха идейни кхетам луш, цар политически, культурни, эстетически боарам лакхбеш йолча средствашта юкъе лоархІаме моттиг дІалоац радиовещаненей телевиденеен.

Радион цун аІамагІа вола вошa телевидении наьха вахара юкъе ехай газети книжкен санна чІоагІа.

ХІара денна ІуьрйІна 5 сахьат дахьча радио чу гІелла вайна хез: «Іуйра дика хийла, новкъостий!». Цу хана дено бІарччача дийнахьа къахьегача, салоІача вайца я радио бийса яхалца.

Советски мехка хІара шера 7 мае белгалдоахкх радио Ди. Эрсий инженаре А. С. Попова дунен тІа битара хьалха радиоаппарат нь исторически ди хинна Іац из. Из да советски Іилман культуран цІей.

Радио тахан — из я низ бола буьзама средство, В. И. Ленина из алдара «кьахати наькъа дІоахали доаца газета», сага Іалама законаши кьайленаши йовзийташ йола радиотехника дакъа. Из я скйнача экрана хозал, чоалханерча производствени процессашта автоматизаци яр, дуне пендоаккхаш советски саг космосе валар хьалхедар.

Коммунистически партен Советски правительствай радиовещанен телевиданен оа болехІакхо къаьтта гу Нохч-ГІалгІайчен махкал тІа. Вай республике хІанз болх беш я 2 радиостанци, телевизионни центр, дІа юха лела телевизионни станци. Моттигерча радиовещанен телевиденен юкъара объем дийнахь-бус 16 сахьат я. ХІанз вай республике я 200 эзар радиотрансляционни точкеш радиоприемникаш, 70 эзарней совцІа телевизор. Городашкара а юрташкара а къахьегамхой хьаж Москвера ечa телепередачашка.

Нохч-ГІалгІайчен Министрий Советерча радиовещанен телевиденен комитета коллектива ший декхар лераІ КПСС XXIII-ча съезда исторически решенеш, карте Центральни Комитета Пленумий соцамаш кхоачашде областной партийни организацеш гІо делга. Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара вакъадаха хийче мишта я дІадоаьяйтaлга.

Радион телевиденен передачашка бокхха моттиг дІалоац коммунистически общественни отношенеш хьаькхлара, керда советски саг кхьалхехьара дешаша.

Деррах дІахьош я къахьегама оасарле лакхъяра. Іилманеш дикагІа йолча опыташ харгІальнаар производствана юкъелахьара. Къахьегам Іилман лакха тІа вІашагІболлава темаех йола передачаш. Цу серигача передачаш тІа дІахьох хилкъа болхама, культура, Іилма, искусства, къахьегамхой бахара дьакъезьара планаши социалистически декхарашхкоачаш мишта ду.

Къаьстта бокхха болх бир радиожурналисташа дІадахача юбилейни шера. Цу шера яьча передачай кертера чулоацам бар юбилейни социалистически декхараш кхоачаш мишта ду дІадовзийтар, революцеш гражданскиех тІемен ветеранех дувцилга. Уж передачаш йора «50 турпала шу», «Турпалаш дагалувцаш», «Ленин ду революце ветеранаша», «Ленин ваьххача тайнара хана а дика болх а бе», «Пятилетка — ханал хьалха» яхача а мишта кхьча рубрикашта кІал.

Радио чу гІелла ешаш я КПСС историн Іомадечарна гІо хара лекцеш, «массаза а дийнавар» яхача циклах йола Владимир Ильич Ленина биографи Іомаечарна лакхІа передачаш я ен.

РадиоладугІархоша лика тІаьцаш я «ДІахача замах юхадисача воча гІулакхашта духьале», «Шоана, кхалнах» яхача темаех йола передачаш. ТІехьарча хана вІашагІдеххад «Авангард», «Спортивни орбите», «Вай доттагІа Іалам», «Вахалой назара», «Халкъий доттагІлен дезале» яха, мишта кхедола журналаш.

ЙоагІаш йола моттиг дІалоац КПСС ЦК мартовски, майски Пленумаш хиначул тІехьагІа советски юрта малагІа хувцамаш хиннад, юртарча къахьегамхоша Пленумий соцамаш кхоачаш мишта ду, наьха бахара хьал ай мишта денлуд дувцаш йолча материалаша. Къаьтта масалаш а кхувлаш къахьет-къахьетача бахамашка хинна хувцамаш душ, дІагойт паччахьалкхене мел гІо ду. Колхозийи совхозийи кулгалхоша, специалисташа, механизаторшa, хьайбаш лелаеораша дувц къахьегама хьинар мишта айденнад, лаьттанцарен хьайбашкарен йраха продукци дукхагІа яккхара гучалланад йолча торонех пайда мишта ба. Цох дарьча дувц «Нохч-ГІалгІайчен лаьтта лелазархо», «Іилмех, опыти, вахарн» яхача передачаш тІа.

Промышленни редакце лелаш «Пятилетка—ханал хьалха» яхача втйиках йола передачай цикл. Цу передачашка промышленни предприятей профсоюзни органий кулгалхоша дувц пятилетка ханал хьалха кхоачашьяра тІанйна социалистически декхараш кхоачашдара из делар, гучадоах кхоачашбоацарам, уж дІаяхара наькъаш хьех.

Кагирхоштен берантен ечa передачаш тІа оала дувц берии хьалхехара лешаш, цар керттера лостам ба кагирхой къахьегама безам болаш, советски патриотизма уйлинца хьалхебар, дикагІа болча пионерски организацех, студентий дешарах, вахарах, городашкарчен юрташкарчен кагирхой дешарах, вахарах.

«ДоттагІий — новкъостий» яхача передачаш тІа дувц тайп-тайпарча кагирхой доттагІалах, вай республикерча кагирхойн кхьча мехканкарча кагирхойи доттагІалах.

Литературни редакце тел революце дакъа лоацаш хинначарех, Ленинах, партех йола очеркаш, дувцарам, композицеш «Вай заман саг» яхача рубрика кІал телаш а городерчен юртарчен къахьегамхоех йола очеркаш. Радио чу гІелла республика къахьегамхоша лоэ моттигерча композиторий музыкальни произведенеш, халкъа иллеш, апарам, классически музыка. ВІашагІъелла а халкъа инструментий оркестр.

Укхаза хьалхете а ала доагІа, музыкальни культура дегІайоалларa вай республике кІезига болх бера хила. Писателаша композиторараша кІезига дакъа лаьцха партех, къахьегама наьх, вай заман сагах йола музыкальни произведенеш, къаьстта кІезига за похчийн гІалгІайн меттада ялеш.

Радион телевиденен духха ба шоай лоІамах тхона гІо дош боль городашкарен юртанкарен корреспондентам. 1967 шера комитетерга дехна 22 эзар письмо.

Йоахача предприятешка, учреждениешка, министерстванашка вахa вІашагІъехкай рабселькоровски посташ.

Цар тхога хоам бу шоай коллективий вахара хиннача лоархІамe мел делчех. Рабселькорий письмоех уггаш сакъердаме передачаш.

Радион телевиденен ядем ба мехкдаьттахой, химикаш, машинаша къахой, юртара къахьегамхой, партийни советски болхлой, хьехархой, дешархой. Царна юкъе кІезига бац активисташ, массеха шера тхона бувзам хоаттабеш. Тхога лаху пенсионерашa Азиева, Деркина, Грозненски химически комбината партхома секретара [illegible]. Золочевос, КПСС Ачхой-Мартана райкома секретара [illegible] Чагаев, кхы дуккхачар.

Хьалхашке латта болхбеш политически декхараш кхоачашдара къахьегамхой [illegible], къахьегамхой коммунистически уйлa йолаш уж хьалхебеча [illegible] гІо ду партийни организацешта моттигерча радиовещане радиоцеша. Заводашка, промышленника, колхозашка, совхозашка, дешара заведенешка вІашагІъелла а 50 гергa радиоредакцеш. Дика болх беш я Шалинехи, Сунженски районашкарча, «Гипрогрознефтера», вагонни депора, Грозненски района 1-ча Мая цІерагІча колхоза, мишта кхьйола радиоредакцеш. Уж а дикагІа, пайдане мел дар дІадовзийташ.

Радиовещанен телевиденен Нохч-ГІалгІай комитета творчески болхлой дІахо йодача хана а хургба дика мел дар хьаллоацаш дІадовзийташ, къамалар, зеледар советски наьха вахара поэзи дІадоаккхара къовсам лоттабеш йола передачаш яра шоай сервига уйла, дерригa хьинар дІалун.

Т. ТЕБОЕВ,
Нохч-ГІалгІай Министрий Советерча радиовещанен телевиденен комитета кертера редактор.

МЕХКДАЬТТА ЛОХАШ БА

БЕЛОРУССИИ ССР. Республике эттара кІоаргагІа йола [illegible] «Белоруснефть» яхача объединени технико [illegible] кІоарга бурув латтача Светлогорски [illegible] контора [illegible] [illegible]. Цун проектни кІоаргаш 4000 метр.

СУРТА ТІА: [illegible] латтачарe № 3 йола буровой.

Ч. Мезина сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯЛАТ ХЬУВКЪАДЕРГДА

ЛЕНИНГРАД. Невски химически завода коллективо укх шера хьалхарча квартале планал совцІа 4 эзар тони суперфосфат еннай. ХІара дийнахьа буси цу предприятe арадец му махьерча удобрене 60 эзар тони.

М. Блохина сурт.
ТАСС фотохроника.

СОАХКА гураьна хаьача Іазена хьалашка укх шерача хьувкъама тешоаме лоа алар Сунженски района колхозий ялаташ кхедераша. Гураьна культураш дІаера илан кхоачашйир дукхагІйолча колхозаша. Дикача агротехнически хана 28 эзар гектара тІа гураьна дув ялаташ хІаьийра. Цох ах минеральни удобренеш тайса кийчъяьча лаьтта дІаийнаа. Шоаьл оттале 17700 гектара тІа азотни удобренеш подкормка йир.

Района колхозаша даим тохк шоай хьалашка чІоагІагІа хьувкъаргдоачa гураьна дувча ялатий от малагІа да. Вукхачa лаьтта дІалейцад «Ранняя-124» яха гураьна дув хІа. «Безостая-Бета» яха гураьна бус мужк, мошача доакъаа дув «Лесиловс» яха хІа.

ВІаьстан юкъе юа культураш лІое ха хьатІахьачале деррига гураха дийна ялат вІалийнача лаьттаа ниах дакъах шиине тІа колхозашка ай кхаш леладераша.

Укх шера 80 эзар тони ялат дацхха тІаийна декхараш кхоачашдара ялат дукхагІа дакххар дувьа хий дехкача лаьттах богІача тайпара пайда эшара бокха тораш тІабахийтаб района ялат лелаераша. Хий дехкача йиь эзар гектара тІа дІаийнад гураьна дув ялат, цох 29000 гектар кІа да.

ДІадахача шера дадийта гІалат [illegible] гураьна дийнача ялата укх шера вегетационни хий лилдар дика вІашгІехьарккхах «Путь к коммунизму» яхача. Ленина цІерагІча колхозий кулгалхошеш специалисташеш. Укх шера даим лаьттан тІоадалга хьожаш ба гидромелиораторш. Цу [illegible] тІуаадо тово [illegible] хий дехкае Іалман аарда тІа лелале.

Укх шера [illegible] тайпара дика вІашгІехьаьлакха дІаьу хий [illegible]. ХІане района хий дехкаш 40 гаота дегІан хьосане хий летта машни а болх беш, царех 14 машин «Путь к коммунизму» яхача колхозе я. Хий дехкара бакъа лакхара хьоашам гойт шоалагІча тракторно-полеводчески бригада трактористайо Ваценко Александра, Борщин Ивана, Козлов Васили, [illegible]. Хоа хьатІаьнача культураша дийнахь буси хий [illegible] я установкаш.

Белгалданкха дезо, укх шера хий латтача установкаш [illegible] азотни удобренеш [illegible] хилар. Цукхьа уж дІаоагІа хІаае гектара лина дегІагІ.

ВІаьстан юкъе тІехьагІен культурай белгаешa хьекхе кхоачашду района колхозашка бІаьстан кханкара балхаш. Леамача хана хІайийна хьешай [illegible] оне горох, [illegible]. ХІахийначa дукхагІа доача лаьтта цхьатоара хьатІаьнинай бІаьстен [illegible] бийна на болен ялата-бобови культураш. ХьайбашагІа дукхагІа витаминии доакъар лоаттадера ялата-бобови культураш дІаеш лаьттан шедара дукхагІа тораш тІабохийт хІанз района специалисташа.

Укх денношка силосан [illegible] доакъарам дехкхІа хьамаІа дІае болабеннаб района механизаторш. ХІаьта [illegible] [illegible] ахкан [illegible] — 285 гектара тІа дІадоаьнa [illegible] пролукт.

Района кхьайолча колхозашка къаьстта [illegible] болабеннаб. Цуп [illegible] [illegible] «Путь к коммунизму» яхача колхозе [illegible]. ХІара шера ахчанна бокха пайда бу [illegible]. ХІара шера чІоагІагІа хьувкъ [illegible] колхоза кханка, [illegible] агротехнически методах. Ала дезa, лика [illegible] укх бІаьсте. [illegible] механизированни звеньяшка [illegible]. Звеньяшка [illegible] укх шера [illegible] массайола культураш ялерах.

Нуз тоххалу культураш [illegible] района бохамашка вІашагІъедда болх беш а тхьо механизированни звено. Звеньяшта юкъе [illegible] механизаторш, тІачІоагІъеннай техника, хІаенинай минеральни органически удобренеш, [illegible].

Механизированни звеньяшта дІакъоастадьа 90 процент [illegible]. 900 гектар силоса [illegible] 90 процент гІиІаргашта.

Лакхача техникаца къахьегаш ба дІакъайлача лаьттен теплични бохамашкен колхозаш. Хьалха [illegible] паринкеш лелаеза. Парникаш [illegible] дукхагІа пайда яра укх шера.

Сахбенна гІулакх [illegible] колхозий бригадаш. Дикача хьалашка я «Победа» яхача колхоза В. Поделякина бригадо. Шеча Эскара цІерагІча колхоза М. Ирамова бригадо гІулакх ду сомий болабеннаш.

[illegible] Сунжа [illegible] культура [illegible] продукташ дукхагІа яхара цу хилийта.

Планал совцІа [illegible] яхи эзар тони ялат. 393 тони лаьтта [illegible], 750 тони [illegible] хьийола продукци йохка тІаийна лакхара социалистически декхараш сийлахча кхоачашдара шоай дерригa [illegible] тІаьахийтад района колхозаша. Из толаманна кхоачашдергхьара тешал да моллагІча [illegible] хьалхара шу юртбоалама продукташ шоетта хилийтара хьалхара гІа баккхарна белгалде дерхІаш района юртбоалама беррига къахьегамхоша хьинаре къахьегар.

П. ШУМИЛОВ.
Сунженски районни производствени управленен юртбоалама керттера агроном.

Дика хоамаш

КЪАХЬЕГАМА СОВГІАТ

Дика къахьегама совгІат кийчадь дезача дІейна кхьоалгІча Маи вакьвера Грозненски химически комбината коллектив. Продукцеш реализаци яра бь бетта план 23-ча апреле кхоачашйир цо. ХІаналехьа планал совгІа дІакхьйита продукци бІаьш эзараш сомий махьа я.

Комбината цехашта юкъе харжача социалистически яхье хьалха латт Щербаков Ивана кулгалдеча № 170 йолча цеха коллектив. Цо бетта план кхоачашъьйь цо. Цитта дика къахьег Романов Анатолий керте латтача полиэтилен доаккхача цеха коллектива а. Цо 22-ча апреле кхоачашъьйь бь бетта задани. ХІара сменах нормаш тІехкхоачашъеш хьинаре къахьег цига аппаратчикаша Доценкос, Куприянова, кхычар.

Н. НАСТЫРИНА,
Грозненски химически комбината инженер-экономист.

ХЬИНАР СОВДУЛ

Укх бетта чотах 2 эзар гаргга кубически метр аьшкабетона издалеш, асфальто-бетон, марках, кхьйола гІишлой материалаш яра а хецаш. 23-ча апреле бь бетта план кхоачашйир Грозненски аьшкабетона конструкцей завода коллективо. Арахецача продукцега дІабеда мел докъарах паччахьдахкенна кходвед эзараш соман.

П. ТРУБИЦЫНА,
Грозненски аьшкабетона конструкцей завода планови отдела начальник.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРА СУД ХАРЖАРА БОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето оттадаьд:

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически республика Лакхехьара суд укх тайпара харжа:

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча суда председатель
Кузнецов Михаил Алексеевич

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча суда председателя хьалхара заместитель
Жучков Андрей Михайлович

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча суда председателя заместитель
Газдиев Хатой Махьмад

Нохч-ГІалгІай Лакхехьарча суда членаш:
Арчаков Иссе Бахьаудин
Бурмистрова Людмила Сергеевна
Вакалиев Іусмана Гиназ
Замахширов КІуре Хьамзат
Израилов Эзудина Зоарбик
Калашникова Василий Иванович
Никулин Алексей Васильевич
Рязанцева Галина Григорьевна
Соснина Нина Николаевна
Столярова Нила Павловна
Якубов Анатолий Егорович

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча суда халкъа заседателаш:

г. ГРОЗНЕ
ЛЕНИНСКИ РАЙОН

Альтемиров Дак Михайлович
Амиров Мута
Асташкин Александр Алексеевич
Белозеров Александр Михайлович
Ваняшина Таисия Максимовна
Ганаева Исмайла Эйсет
Голубева Татьяна Романовна
Гуляев Владимир Федорович
Гуляев Сергей Павлович
Данильянц Мария Леонтьевна
Дмитрова Галина Гайковна
Драков Николай Григорьевич
Дрозд Геннадий Георгиевич
Дьяконова Надежда Сергеевна
Егоров Михаил Иванович
Ибрагимов ИбрахІима Килаб
Ивашина Татьяна Никоноровна
Ивалеева Клавдия Александровна
Карпенко Виталий Васильевич
Катыло Александр Прокофьевич
Князев Андрей Игнатьевич
Ковалева Анастасия Ивановна
Кожухов Поликарп Афанасьевич
Комарова Елена Ивановна
Кочетков Геннадий Павлович
Кужель Анна Григорьевна
Кузнецов Анатолий Иванович
Кузнецова Таисия Леонтьевна
Куминская Раиса Никитична
Лавренова Федосия Федоровна
Мазаев Ибола Тимы
Мамакаев Чечай Султан
Мартыненко Владимир Никитич
Матвиенко Михаил Прокофьевич
Миказова Роза Денисултановна
Мишенко Вера Ивановна
Нальгиев Азе Аляхан
Подвербная Анисья Нестеровна
Полужный Дмитрий Федорович
Полишвайко Вера Николаевна
Ржевский Александр Сергеевич
Саламова Алаудина Закият
Сидорова Эмилия Григорьевна
Силина Анна Ивановна
Симонова Юлия Алексеевна
Сорокин Пётр Кириллович
Степанов Владимир Васильевич
Тимонин Алексей Гаврилович
Ужахов ИбрахІима Идрис
Уаумов Григорий Григорьевич
Ушакова Галина Васильевна
Федулов Николай Васильевич
Хизбулаев Шесаибир Байсарович
Светов Александр Иванович
Цингуя Борис Иванович
Чередниченко Филипп Михайлович
Чернов Алексей Дмитриевич
Шапоренко Лидия Федоровна
Шевчук Николай Захарович
Шейко Надежда Гавриловна
Шипулина Галина Михайловна
Яковлева Антонина Федоровна
Ясинский Юрий Павлович

г. ГРОЗНЕ
ЗАВОДСКОЙ РАЙОН

Байсултанов Шайха Іаддал
Башкин Александр Андреевич
Берсанукаев Закриила Роизан
Бондаренко Николай Иванович
Брылевский Владимир Владимирович
Бутенко-Касимова Инесса Федоровна
Васютина Валентина Семеновна
Гарифулина Гульсима Хабибуловна
Грачева Нора Михайловна
Дакаев Кьоваимо Іаддал
Дербина Лидия Григорьевна
Закриев Закречув Авали
Захарова Валентина Ивановна
Исмаилов СаІидa Денильбек
Карданова Анна Яковлевна
Киселев Георгий Михайлович
Козлова Раиса Кузьминична
Корошина Татьяна Ивановна
Костюченко Геннадий Александрович
Котенко Ангелина Дмитриевна
Крамаренко Николай Матвеевич
Крюкова Валентина Владимировна
Крутина Клавдия Ивановна
Лисовский Виктор Михайлович
Лысенко Нина Фроловна
Мальченко Николай Игнатович
Машков Анатолий Семенович
Мизаев Іаьлий Махта
Морозов Виктор Григорьевич
Мищенко Борис Семенович
Николаенко Григорий Григорьевич
Петров Георгий Васильевич
Семиков Леонид Петрович
Сыроваткин Василий Евменович
Сычева Валентина Георгиевна
Тагиров Исьлакхий Іаддал-Къьвдар
Тимошенков Павел Федорович
Тихонова Раиса Яковлевна
Токарева Ида Ивановна
Тотрова Надежда Александровна
Фролов Александр Гаврилович
Фролова Раиса Федосеевна
Хачатурова Джульетта Артамесовна
Рыжкова Анна Васильевна

г. ГРОЗНЕ
ОКТЯБРЬСКИ РАЙОН

Агаев Андрей Аванович
Арсальдова Евгения Нустаповна
Барнаев Владлен Александрович
Богданова Алла Петровна
Бударов Сергей Мироевич
Бутров Степан Степанович
Герко Василий Тимофеевич
Давыдова Галина Ивановна
Демьянова Валентина Дмитриевна
Дьяков Юрий Иванович
Зайкина Любовь Федоровна
Зайкин Павел Филиппович
Зубайраев Султан Лечиевич
Зубайраева Тамара Степановна
Игошин Павел Алексеевич
Исаева Нурипат
Исаков Хьасан
Истамулов Султан Абдулетович
Каменская Людмила Антоновна
Каурова Татьяна Лазаревна
Колесникова Алла Львовна
Коротенко Виктор Степанович
Котиев Мурат Давидович
Красняк Лидия Владимировна
Кунмышев ІаьлиЙ Ахьмад
Лалиев Разваша Изавур
Литвинов Федор Алексеевич
Манукова Вера Николаевна
Мудаев Іумарий Іаьла
Муртазалиев Султан
Мусиенко Мария Васильевна
Пантина Таисия Ермолаевна
Петрова Вера Ивановна
Полуянов Василий Павлович
Прохоренко Евгения Ивановна
Саганова Яхита
Саиев Андарбек Далашоевич
Сокорина Людмила Ефремовна
Сыса Анна Степановна
Ташмачев Николай Николаевич
Течиева Юсейна Люба
Туманов Вячеслав Николаевич
Чаботкина Людмила Алексеевна
Чистяков Михаил Сергеевич
Чубко Зинаида Ивановна
Шипов Владимир Леонидович
Ярахматов Хьамид Ахьмад
Ялиева Хьасана Ширвани

г. ГРОЗНЕ
СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОН

Аюпа Тенсарова
Ахмадов Мовлад
Бекбулатов [illegible]
Белоусова Евгения Дмитриевна
Бунтораев Сайдулай Ахьмад
Гаврилова Мария Михайловна
Грязнова Дина Федоровна
Журавлев Иван Сергеевич
Кирьяненко Виталий Николаевич
Кривоносова Лидия Семеновна
Муталиев Идриса Векхан
Мушиев СаІид
Панасюк Раиса Алексеевна
Пономарева Антонина Гавриловна
Стебунова Дина Кондратьевна
Стеценко Николай Андреевич
Трусов Степан Ермолаевич
Хомяков Александр Иванович
Цветкова Вера Васильевна
Ярошенко Иван Пантелеевич
Ярова Нехам Михайловна

АЧХОЙ-МАРТАНА РАЙОН

Висангириев Хьамзата Айсуди
Магомадова Жовбат Ахмадовна

ВЕДАНА РАЙОН

Гешаев Іаддал-Вахийта Іалам
Гайсунова Махпуш Зайнап
Лабазанов Ваха
Чабаева Айшат

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОН

Артеменкова Прасковья Тихоновна
Бурцева Валентина Ивановна
Гулаева Сайдай Тамара
Дакалаев Темир-Іаьлий Султан
Исраилов Іаьлий Султан
Симоненко Евгений Павлович
Чагаев Муций Хьусен

ГУДЕРМЕССКИ РАЙОН

Дуриев МаІли Хункурпаш
Жуковская Любовь Федоровна
Кабанов Махьмада Шахид
Мартупунаева Тухана Эльза
Садаев Хьасана Шамиль
[illegible] Дауд Іалхудин
Цаллагова Зинаида Михайловна
Черниченко Петр Трофимович
Шуркова Клавдия Ивановна

МАЛГІАБИКА РАЙОН

Батыжев Ислама Паша
Гетагажев Османа Хьамбикар
Долгополова Мария Васильевна
Ипатьев Иван Петрович
Янмиева Юмаша Задихан

НАДТЕРЕЧНИ РАЙОН

Сагалов Іадрахьмана Махьмад
Хасбулатова Тамара

НАЬСАРЕН РАЙОН

Даурбек Мовло Шабекович
Ильясов Тоба Умиевич
Магуласов Татрий Анатолий
Хаутиев Хьусена Мовли

НАУРСКИ РАЙОН

[illegible] Дай Даович
Джамалдинов МахьмаІаьлий Іаддал
Киселев Виктор Андреевич
Петрова Мария Андреевна
Резяпова Анастасия Андреевна

НОЖАЙ-ЮРТА РАЙОН

Алатиев Элемирза
Мальсагова Байсара
Чаганов Іаймах
Элесулиев Ваха

СОВЕТСКИ РАЙОН

Аматов Гате Малик
Хасирова Айшат
Шуганова Аюпа Махьмад

СУНЖЕНСКИ РАЙОН

Аушев Дихара Юнас
Галаев Генназ Махьмад
Карташов Валентин Григорьевич
Литвинова Валентина Андреевна
Хамиев Махьмада Тахьир
Черкасова Зоя Алексеевна

УРУС-МАРТАНА РАЙОН

Бурцева Александра Федоровна
Витирхажева Мария
Зелимханов Якьуба Ваха
Исмаилов Иван Венлаевич
Карпова Анна Ивановна
Резникова Маргарита Васильевна
Умалатова ІаьлиЙ Зали

ШАЬЛА РАЙОН

Аджаев Вахийт
Висултанов Жамалайл
Джабраилова Закречуй Кадина
Закриев Хамида Абунар
Ибоев Насада Мовсар
Толтуева Сайдахьмада Тамара
Хизриев Хьамид

ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОН

Алиев Дежабий Іаддал
Гнесвой Николай Филиппович
Куропаткина Антонина Михайловна
Мутаев Леча Салманович

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

Унгарадски пачхьалкхан Университетан ядерни физика кафедра болх бе Балканийтай Унгарски эгара хьалхара электронни микротрансальторийн унаргитель. Университетан хIанз йиш хиннай ядерни, нейтронни физика, биофизика, биохимие, медицина декъера чохьмаш дуьхагIа ларос.

СУРТА ТIА: инженер В. Х. Хааленос инженер пульта хьалха.

Л. Косгина сурт. ТАСС фотохроника.

КЪОНА ХЬЕХАРХО

СИХА дIаихар дешарг мерааш. Пачхьалкхан экзаменаш дIаихь Грозненски педагогически училища студенташ кийчлуча денощка хилар выпускникаш дIа-хьа хьожабара йолча комиссе заседани. Дог тохадена бар хургбола хьехархой. хIаранена дагалаттар шийн вахара някь. Бакъда, Саралиева Фатима сатийсина.

МоллагIча а дIахьожанча юрта болх бе яхь лаьрхIаш ю, — йоахар ю.

Къонача йоIа дагалаьттар кхаачашхилар — из хьожайна Грозненски районан Дачу-Барзой яхача юрта. Дог тохадена яр Фатима ше эттара хьалха классе гIоргIола ди дагадоалаш. Занятеш хилалехьа дагалаьцар ю пу дийнахьа ше дергдар, оттайир балха план.

Бакъда, къоначо хьехархочоа хийттача тайпара хиланзар деррига. Цо хьехача дезаш йола йиъьлагIа класс школе эттара тIехьаюсаш яр.

Из ишта долга дика кхетадир къонача хьехархоче дешархой бовза йолалуча.

ДукхагIболча дешархой знанеш геттара эсала яр, нахьабдорчара дертIа Iоийт хьадо эрсий текст. Эсаш яр дисциплина.

Цу дерригне а хьахьехар йиъьлагIа класс школе эттара хадагIа яр йоаги. Эттара хьалха Фатимай безам хилар кхыча классе хьожае со ахьина дехар де, бакъда дикка уйла хьувл тIехьагIа кийса решени тIаийцар къоначо хьехархочо: кийа деша уж Iемабе, цар дисциплина чIоагIъе.

Фатима теххар цу хьала бакьаваш. Гучаьалар дакаца-воанонцеи беш бола болх тесса ихьлабеш хиннадга. Бераша цо дешара пхьалонча дакъе бехке бар дайн-нанойи. Царех дукхагIбараш терка еш бахар шоай берий дешара. Дахьчен-ноанойшеи шеашта тIаьхьонаш ца лоаттабар бахьан долаш дешархоша каст-каста юкъахъйоалийтар занятеш, цудухьа цар знанеш лакха яцар.

Къонача хьехархочо яь дайнноанойн эттара хьалхара собрани чIоагIа лоархIаме хилар. Дукха дийцар цига. КIезига йинзар дIа а хьа а критика. Бакъда, из собрани хиннача тIехьагIа халуш чIоагIъелар дисциплина, занятешка дикагIа аха бахьар дешархой.

ТIаккха хьамиц Фатимай ше дезаш цхьа хIама дисар: дешаракхетама процесса юкъе цхьадола хьувилашан ше дезар дар. Уйла цо гохи ше кхоачашхилар къонача хьехархочо. Цуо дешара шаша тIа йоакха моттиг дIалаьцар школа араьха беш болча балха дешашта.

Занятеш чакхьаьначул тIехьагIа дешархой школе бусар самодеятельность вIашагIйолла. Ишта дукха походаш йола генахьа ухкача моттигашка гIаьлл, безам тIабоза ловзараш вIашагIдоккар. Цу мероприятешка дакъа лацаро лакхбора дешархой сахкетам, эрсий мотт дикагIа Iемабара доккха новкъостал дора.

Бакъда, пхьабола дешархой занятешка тIехьабуалаш бар. Цудухьа, Фатимас дикка уйла а яь шийн тайпара яхь йоаржайир дешархошта юкъе. Шин группана йийкъар из класс, царех хIара группа кхье яьар занятеш юкъах ца мелийтара.

Ишта карагIдьлар эттара хьалхара толамаш. ИнълагIча класса дешархой успеваемость холуш дегIаера, чIоагIъелар дисциплина а. ХIанз нагахьа санна Дачу-Барзерча юкъерча школа толамагIйолча классех къамаьл хилча дика цIи йоакха Саралиева Фатимас кулгалдеча классе.

Укхаза, дIахьожа ухача юрта Саралиевай хьехархочо ше шийа дIехьархо хилар совгIа дика организатор а йола.

Юрта бахе нах, кагирхой дукха раьза болаш бадар шоай юртарча клуба балха. Кинофильмаш хьагойтарал совгIа цуьха безам тIагIергбола мероприятеш хилацар цига. Йолаш яцар художественни самодеятельность, сазаIара сайренаш чакхьахацар. Цуна дикка уйла йир къонача специалиста. Дагаьлар из ше новкъостанца, юртарча комсомольцашца. Массане цхьана клубе [illegible] деятельность вIашагIйолла шой. йоахар Фатимас. Масех а раьза волаш тIаийцар из предложени. Ишта цхьа юкъ йоаццаш клубе вIашагIъеллар художественни самодеятельность. Цул совгIа Саралиевай инициативах вIашагIделлар «Пионер» яха дешархошта лаьрхIа кинотеатр а. Ишта деррига шоай кулгашца лу дешархоша.

Отчетно-хоржама собрани хила ха тIайхаьчачи берригача комсомольцаша цхьа барт а болаш комсомола комитета секретарахьа хержар Саралиева.

Ер кхоаьагIа шу ю дохаш юрта педагога Саралиева ХьамиЗа Фатимас болх бу. Цу шераш йоакха опыт Iоалай ю, гучаьнай цун йоакха талант.

ХIаьта хьалха санна вахарча боакха безам болаш, къаха вахар хоаде гIерташ, даим аха-хадеш воаш я Фатима. Дукха за йоацаш из отталый школа лаьгчалла. КIезига дац цар дe дезараш. Йоакха школа а, иул совгIа дукха ха йоацаш филиал а хьайийлай цу мета.

Бакъда, болх халеш чоалтанеш бале а Фатимай вIашгIехьдоал шийна тIаехка керда декхараш толамца кхоачашде.

Заочча къаьстта йоакхо ю къонача хьехархой. Уйх дешара шера школе болх бе вооxI къона специалист венар. Дукха къахьийгар Фатимас уж дIааийсбем а шийна балха опыт бекаийнан а. Цу деррига тIаIа бахьай. Дог гIоадоахаш ца къонача хьехархошта карагIдувла толамаш. Царкулгалдеча классашка тIехьабуваш дешархой бaц.

Иадучалца выпускнийн тоадаш а шерра ...ера училище вIашагIкхетам. Иига хул Фатима а, Шийна хьаьасфир юрта, шийн балха раьза а ю.

А. ПЕНЬКОВ.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДIАДОАХАШ

Халача хьалашка доалдендр 1968 шу тха буруэлеттача конторана, цудухьа укх шера хьалхарча шин беттаплан кхоачамбоацъарг вIашгIехьдаланзар тха. МалагIа халонаш яр тха балха юкъе цийслуш хиннараш, фу бахьанаш долаш эттар уж халонаш?

Цу хана пачхалхалкхен план кхоачашьдинар керттерча дакъе № 849-ча скважинана бурув тохаш йолча комсомольско-кагирхой бригада коллектива бехка. Чечено-Ингушски АССР-е Ахловски цийда тIа разведочни бурув тохаш ба уж. Геологически халача хьалашка тоха дешта бурув. Дахлени йоакха аинструмент дIалуш. Цул совгIа бурув 1600 метрага кхаьчачул тIехьагIа колонна чуяхаш участка кулгалхой бехкагIа дукха гIалаташ цийсделар. Уж бахьанаш хиларах колонна 1600 метрага кхачалца Iочухийта вIашгIехьдаланзар. ДIаьта скважина чура тIаи хийи вIашагIа а уж кIеж тохар. Хала сопайир кIеж, бакъда юке а колонна чухийта йиш хиланзар, цудухьа вооxI дийдорих летуча чухийта еша хилар. Из бахьан долаш диомето дIамагIа долча буроешна тоха дезаш хилар. Майкопски тIоаналта тохаш дела бурув, дукха за дIалехьа ма бахьан долаш бурув тохача хьонаш хилар. IалаьматехалачахьалашкаI2836 метрага кхаччалца бурув тоха вIашгIехьдаьлар къонача бургалеттаргийн. Цу хана зене бахк бен яр бригада коллектив.

Цу тайпара халонаш цийсдилар бахьан долаш дIаихьола еаш хилар № 880 йола скважина. Цу скважине цементаж еш, тампонажнийн бехкагIа обсадни колонна нIйккхар, завлени колонна дочуй дахкагIа айлар бахьан долаш.

Гентара яр бора бахк ер шу доаццаш дешаш хьагьерана а. № 885 йола скважина дакхана хьадиIачуй бутт совгIа тIехьагIа маоа хьагьаь бовллавар уж.

ХIанзалла аз хийцаваш технически бахьанаш за, хIаьта керттера дооц аларий кIезига хилар бахьан долаш контореча дакха квалификаци йола балхлой кест-кесто дIабуалаш хубабалар за. Масала. № 849-ча скважина бурув тохача бригада 75 проценташ болхлой дIабуалаш. ХIаьта кхела бакха бахьанаш хьанкха опыт йолаш бац. Цулуха тамаш яш цу бригада ацан яр.

Уж кхоачамбоацараш кхы ла йиш йолаш хакар. цулуха контора администрацис, партийни организаце лаьрхIа организационно-технически мероприятеш оттайир. хIара мероприятеш балха юкъейоалара бехктохаме бола пах безгабир. Цул совгIа хIара конторе хинна аларо коллектива собране йийцар. Уж мероприятеш чакхьахьхача бурупеттарий болх тоабелар, март бетта пачхалкхен план кхоачашйир контора коллективе. Из толам баьккхар керттерча дакъе Рубашенко Николая. Загилов Идари. Галасов Iейсас кулгалдеча бригадана дика болх [illegible].

Дукха за йоаццаш тха контора балхлой бурув теха болабеннаб № 900-ча 6000 метр кIоарга хургйолча скважинана. Из чIоагIа лоархIаме скважина я. тIаьа аьнча по шон хала деза ноеси тIоанашка меххаьтта за е лац яхача хаттара. Из IаьалмАте бехктохаме болх бош я Эмилсултанов Висит начальник вола, мастера Николай Александрович Бакчевникова бригада. ХIанзе 952 метр бурув тохад бригада, цхьакха авари йоацаш дика дIайода бурулеттарий болх.

А. ЗАНГИЕВ.

МалгIобинарча II-ча бурулеттача конторе геолог.

№ 9 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепа а теха араьнний КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандан агитацен отдела «Агитатора блокнота» ворIаналгIа номер.

Номер хьаели КПСС ЦК апрельски Пленумах болча хоамаца. Йитта сенай Нохч-ГIалгIай областной партийни организаце актива собранех лаьца информаци.

Дунен халкъашта юкъерча тоцал лаьца а блокнота тIа кепатеха «Барт-цхьоаглоно шаьтта тIа» яха С. Бессуднова статья. Вудапештехиннача коммунистически балхлойн партей заседани Консультативни вIашагIкхетара доерIам гучабоаккх цу тIа.

Болабоалац Дендн радио Дениш кетаьт а «Нана къоьдна бараге — ...» бола средство» яха КПСС обкома пропаганда сектора заведующе А. Боровика статья.

9-гIча мийга—Котамон Денна—хеталь а «Сийлахь-боккхача Даьхе тIем тIа нохч-гIалгIай кхалхетамма дьха турпала кхьалонаш» яха республикана Министрий Совета председатела заместитела В. Сухилин статья.

Май сийна лийрача социалистически юкъе республика промышленнеташ дахкача къахьегама толамех лаьца хоамаш да блокнота тIа.

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Дукха за йоаццаш араьннай «Сельские зори» яхача зональни журнала майски номер. Цу тIа кепатеха а ЦЧО-н КъилбаседаКавказан боахамашкарча хьийбаш леладерий, кхаш леладерий, механизаторий опытаз йола материалаш. «Ите шера кхел хадал хьалха» яхача рубрикана кIал а «Свежа кхетра культура лагIеш» яха статья. Цу тIа дуцц Белгородски областера XIX-ча вертсьона цIералIча колхозе деппа свекла тIех дикагIа кхоарах нео оселтахи.

«Производство, хьахьеган, рентабельность» яхача дакъе тIа кепатехача «Промышленни лаьда тIа» яхача статья тIа Краснодарски края Кирова цIерагIча колхоза председатела В. Батинева, экономиста В. Салина дуцц шоай бойхаме валхахараш леладеча фабрикашка фуъий производство хиата ла. Чулоацам боакха болаш а «Лаьттен хьувкъаш» яха раздел. Цу раздела тIа я хьажкIа ишта кхее еза аьнна яхьаь масеххе статья.

Совхоза колсадей боаханаш лелочарца [illegible] «Дахьна бесошка» яха статьяш. хIаьта цу тайпара кхьлдараш. Цар дуцц бошаш чIоагIа ас дешар йолча санахьахча дIалоаца бохк хьахьеш дегтайе бола, гаьнашта [illegible] дахк [illegible] бIаьсти.

Бонкхача [illegible] хьийбаш [illegible] гIоналиее» яха [illegible]. Цу тIа кхьарбоахаш Iалхай [illegible]. Дагестански пурбоаздана Iилли-тохаш институте профессора С. Гусейнова цу институте боаххагIа волча Iилма болхлое П. Лазарева «Ангрохини хьоалаш» яха статья.

Юргбоахача къахьетахархошта бойнача найлане хургIолаш кхы а тайтайпара статьяш а журнала тIа.

С. ЧЕРНОМЫШЕВ.

«Сельские зори» журнала отдела редактор.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

ШАХМАТНИ ЧЕМПИОНАТЕ

Шахматни клубе дIахьош я город Грозне хьалхара моттиг яккхара 1968-ча шерара шахматистий яхь. ВорхI тур чакхьаьначул тIехьагIа хьалха ва яхье дIакхьа а ца нйша хьалхара разряд йола Ю. Крамарев. ВорхIнех пхи-пхи очко я мастерала кандидата А. Хаита, цхьоалагIа разряд йола В. Колодякое, В. Чебанова, Н. Шабельске. Царна тIехьа ба мастерала кандидат Х.-М. Ошаев, цхьоалагIа разряд йола В. Геращенко. А. Гуревич, Й. Королёв. Яхь дехьа уж ловзараш ВЛКСМ-а 50 шу дузача денна котадаь хилар. Укх яхьа финальни ловзараш гурахьа октябрь бетта хургда.

В. ЛАНСКОЙ.

ФУТБОЛ

«Труд» республиканеки общества футбольни командай турнир дIайоланнай укх денощка. Яхье дакъа лоацаш тхъаь ялх команда я.

ХIанзале футболистий массех вIашагIкхетар хиннад. Грозненски маслозавода команда ацетонавода футболисташ яиабаьй, счет 5:0. СМУ-7 футболисташа крекинг-завода команда оаьийр счет 3:0 а йолаш.

Новогрозне хьоашагIа бахе «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене футболисташ нйша а нйша цIабаьхкар. ХIаьта тIехьхьара бараш «Октябрьнефть» НПУ команда футболистел котбьлар.

Яхь дIахо дIахьош я.

О. НИКОЛАЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ПОХОД ДIАЙОЛАЕННАЙ

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-а корр. И. Абламова хоам бу:

Вашингтоне ега къечар похода юкъе дакъа лоацарий хьалхара отряд Мемфисера Маркса (штат Миссисипи) кхальчай.

Цхьа бахьан хоаласа дац Маркс яха дIамига геродилт Вашингтоне хьача цар пакъя тIа цийсьялар — из район США гIайгIане йоалаш я цига бахача Iаьржа цIоха ларий баьарча къелагIа, къел ше хIама доацаш чIоагIа хилара символ а хиина дIаэттай из.

Поход шерлуш латт. ДукхагIа бараш негреш а болаш болча цунна юкъе дакъа лоацаче Мемфисера Маркса баха вранаьннача 600 сагах хьакхийттача моттиге бахача неграшка кола 400 гаргга саг.

Мемфисера шоаш дIабахача автобусаш тIара хIа аьнна шоаш Iобоалашехьа а. нохода кулгалхошта аьча вешенегIа нохода юкъе дакъа лоацараша Маркса горада юкъерча майдан тIа эгIаабаха протеста демонстраци яьй цу гарозе къечар поход вIашагIъелла 7 саг лаьцача а хийнарий галозккаш демонстраци аьча вагирхошта низаш лаьча а полице делатеча бокъо йоацача гIулакхашта дуьлаха.

«Къулбехьен христиански кулгала конференци» яхача организаце кулгалхо Ральф Абернети керте вола эзар гаьгга негриш вIайбараш, долхаш негрий гражданеки бокъонаш бахьан долаш лоаттабеча къовсама илдеш а долаш, гонахьа чIоагIа полице за а долаш. хIаьта агентства беча хоамагIа демонстрацена бIарахьма цхьанабаьолча моттигашка толбеннача кIайча расисташа эгIазбаха бутар а беш боллад.

Абернете хьакхайкадир, къечар марш юкъе дакъа лоацараша хетартахьа, Маркс ши тI: зоакхалгIа, цул тIехьагIа юла а Вашингтонагахьа боадаргIа. аьнна. ХьаIхара бийса горадал араьхьа палаткашта кIаьд йовхдахьа цар.

СОВЕЩАНЕГА БОДАЧА НОВКЪА БАЬККХА ПРАКТИЧЕСКИ ГIА

БЕРЛИН. (ТАСС). Дунен халкъашта юкъара коммунистически балхлойн партей Совещани кийчъеш комиссе заседани—из бе цу Совещане бодача новкъа дIахо баьккха практически гIа, аьнна хьакхайкадир Будапеште комиссе заседане хиннача СЕПГ делегаце кулгалхоче СЕПГ ЦК политбюро членала кандидата секретара Г. Аксена. Цо белгалдаьккхо, коммунистически балхлойн партеш Консультативни вIашагIкхетаро шийне хьалхаште оттадаь декхараш комиссе дерригеш а дизза а кхоачашде хилар.

Г. Аксена белгалдаьккхир, комиссе заседани новкъостала дакча демократически хьалацина чакхьяьннар хилар. Дунен халкъашта юкъара коммунистически балхлой цхьана чакхдоахача гIулакхий цхьоагIа цIоагIъяра вьттув банкха гIийтай делегацеш, аьлар ца. Из ер массадена декъа лаьца гучахьа а партеш а ha дискусси. Дукха оттадеча дешай къамаьлхьа шийна хетарешта шой предложенеш хьакхайкадира хьалхе наьд а таро яр хIара делегаца.

Комиссе заседане результатана дикагIа хилийтаро дика ваьцагIьелар КПСС делегаци, белгалдаьккхир Г. Аксена. Дунен халкъашта юкъара коммунистически балхлойн партей Совещани кийчъеро комиссе балхадикача результаташ теоли яр цига дакъа лоацаро конструктивни болх кийчаша бохаш.

ЦIАЬКХА А НАХ ЛИЙЦАБ ГРЕЦЕ

АФИНЫ, 4 май. (ТАСС). ТIема режимерча оппозицена юкъара кхы тIа а дукха нах лийцаб гречески политически полице. Укх тIехьарча шин кIиранагIа 150 гаргга саг лаьцад, [illegible] студенташ [illegible] хийн.

ОАР-е ХИННАЧА РЕФЕРЕНДУМА ИТОГАШ

КАИР. (ТАСС). Президента Насера оттаьча «30-ча марта программа тIа» ОАР-е чакхьаьккхача къаман референдума итогаш хьакхайкаьай укхаза.

Социалистически общество хьалье нах оарцагIбоахилга, демократически ларда тIа халкъа низай хьинар ейделга, еррига тIема, политически, духовни ресурсаш Израила дIалийна Iарбий территорешь мукъалхар духьа лоаттабеча къовсама оарцагIбоахилга шийна чулоацаш йолча цу программана тIехьа голосовании яьй голосовани ега юкъе дакъа лаьцача ОАР-а граждане 99.989 проценто.

ДРВ МИД-а ЗАЯВЛЕНИ

ХАНОЙ. 4 май. (ТАСС). Укхаза дIайоаржаьай ДРВ-еа США-еи юкъерча официальни къамаьла белдаш, моттиге, хана хьатьеъьарча лелашех лаьца ДРВ кхьча мехкашкарча гIулакхий министерства 3 мае лаьча заявлене текст. Ханойнен Вашингтонаи юкъера официальни къамаьл, белгалдоахкх заявлене тIа, собеха дIадоладаза заргац аьнца шет ДРВ правительствана. ДРВ правительства решени тIайкаи американски оагIонна. ДРВ-ана чуетта бомбаш пуина духьалдаьха кхы шел дола тIема гIулакхаш кхы тIехьа ца доахаш сокадарах дола хьон дуцпар а цунна тIехьа мииан а оагIонна хьаштдола кхы тайпа тешаш дуцпар а духьа ВIашагIкхийттача Штатий правительства ликапа официальни къамаьл ше шийн оагIонгахьара вихал оаь министр Суан Тхюи хьо[illegible].

ДРВ правительства баьвал оал ДРВ-еаи США-еи юкъера къамаьл хургдолча моттигаца лаьхIа Париж ала кийча йолча Франце правительствана. Шнахпеси Варшавеи санна. Париж а негаргIоаш моттиг лоархI ДРВ правительства мии мехка юкъе официальни къамаьл дора. Из официальни къамаьл дIадоладала йиш я 1968 шера 10 мае е пул массехк ди тIехьагIа.

ЧССР КЪАМАН СОБРАНЕ СЕССИ ДIАКЪОВЛАР

ПРАГА. 4 май. (ТАСС). Селхан шийн болх чакхбаьккхар ЧССР къаман собране сесси. Собране къолбаьай правительства председатела О. Черника 24 апреле хьакхайкадь [illegible].

Сесси балхана дакъа доалаш хилаа КПЧ ЦК хьалхара секретарь А. Дубчек.

АНГЛЕ КХЫЧА САГА ДОГ ЧУОТТАДЕШ ЯЬ ОПЕРАЦИ

ЛОНДОН. 4 май. (ТАСС). Кхыча сага дог чуоттайеш Англе эттара хьалха яь операци селхан лондонски цхьан больнице толаме чакхьаьнай.

Цу тайпара операци яь эттара хьалхара англичанин дунен тIа иттлагIа вола саги ва. хатар хиннача шийнача 26 шу даьнача гIиналоньсочун дог чуоттадь 45 шу даьнна къонаха.

Дорашо беча хоамагIа, еппита а дIалаьрхIача операци еш ловаIа ахи сахьат ха аьнхача упахочуагара хьал бовране да.

ПАРТИЗАНИЙ ТОЛАМАШ

КАИР. 4 май. (ТАСС). Вийнеи чоннаш дьи 60-нел кIезигагIа воцаш израильски салтех эпсаро вар Синайски ах гIайрен тIарча Аль-Ауджа яхача юрта къилбаседенгахьарча моттиге палестински партизанаштен израильски бIуэштен юкъе 28 апреле дов хиннача хана, яхаш хоам бу МЕН агентства.

Укхаза кепатеха араьккхача тIеда коммюнике тIа а, легIа, агентства белгалдоахкх, Iазбий патриоташа ишта новкъостал тIала гIийрта израильски кхо вертолет, моастагIчун 7 танки веалехохи, кхо «джип» хIалакьаь а хилав.

Патриотех 13 саг вийнав. Цхьан партизана чов хиннай.

61.000 гаргга квартира хьелльай Венгре 1967 шера. ЧуIа цIенош хьадеча тIа-тIа шерагIа кийкхуь индустриальни методаш.

СУРТА ТIА: город Шалгатарьянера чуIа керда хьаделча цIеной квартал.

МТИ—ТАСС.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
7 май

6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтта доладахо (эрсий меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 8.15 — «Сердало» газета оаргIонаш тIара обзор. 8.25 — Къоано кадугIа лаьарош. 8.45 — «Коллектива юкъера политико-ва... балара бокхь» яха передача (нохчий меттала). 10.05 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.30 — «ДогIатача духен тIа бокъе ца хилар» яха передача (гIалгIай меттала). 17.00 — Радиош букъашен бахкашта дика концерт. 17.30 — «Вай накурбаьнашн веха». 17.45 — Радио Ди.

ТЕЛЕВИДЕНИ
7 май

18.00 — Телевизионни керлаьдерш (нохчийн эрсийн меттавка). 18.35 — «Юртара вахара» (нохчий меттала). 19.05 — Киножурнал. 19.15 — «Къамаьл цу Москвера» (нохчий меттала доахкх). 19.30 — Берашта йола фильм. 20.00 — Ах бIаь шера хиннараш. «1945-гIа шу». 20.30 — Передачаий программа. 20.35 — «Котбаьналарчи» кха кинофестиваль. «Деналл «IоигIабараш» яха художественни фильм.

РАДИО
8 май

6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтта доладархо (нохчий меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 4.15 — Къилбаседа кавказан тIема округа кхалкхаран ансамбля концерт. 8.45 — «Къона тIехье». 10.05 — ГIорбаьаш цIи хезача наьха вахар. «Вирбоса цIенжаш а йоаргIоаца цIи» (гIалгIай меттала). 10.30 — «Крекинг-заводера политически информации» яха беседа. 10.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.30 — «IIухой заявкех оттаду концерт. 17.15 — Москва. «Халкъа-турпала денале гIулакх» Советски Союза Маршала И. С. Конева къамаьл. 17.30 — «Къонахи» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ
8 май

18.00 — Телевизионни керлаьдерш. 18.20 — «Ах бIаь шера хиннараш. 1944-гIа шу». 19.30 — Дунен халкъашта юкъера обзорни. 20.30 — «Iаьнал ше хадар хинналь» яха документальни фильм. 20.40 — Спортивна передача. 21.00 — Передачаий программа. 21.05 — «Котбаьналарчи» яха кинофестиваль. «Векхийта иеивагIа» ... художественни фильм.

РАДИО
9 май

7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Хоамаш. 8.20 — Кхуврановский. Сийлахьбоккхача Даймехка тIема халой техкаш йола факташ. 9.45 — «Сердало» газета обзор. 15.20 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 15.35 — «Халкъе денале гIулакх» яха радиокомпозици. (нохчий меттала). 15.59 — Сийлахьа Котамон Ди (гIалгIай меттала). 16.10 — «Денале гIулакх» яха передача (нохчий меттала). 16.30 — «Котбаьнашан эха сапара» (гIалгIай меттала). 16.45 — Вай Котамон Ди. 17.00 — Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема декъашхоашта дика концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ
9 май

15.00 — Котамон цIей. 15.25 — Ах бIаь шера хиннар «1945-гIа шу». 16.20 — Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема декъашхоашта хьакхаьаха оттаду концерт. 17.35 — «Котбаьнараш» яха кинофестиваль. «Укхаза метте тийна» яха художественни фильм. 19.50 — «Пост не чуда минута». Фашизмаш кульдаарча хьоешне бойнараш дагабех, вар гIой лена. (ЦТ) 19.10 — «Цу тIа дитто а латт, лаьтта а лаьттал эрсий лаьтта». Киночерк. 19.30 — СССР-е футболагIа хьалхале яхлар. ЦСКА — «Динамо» (Москва). В. И. Ленина цIерагIча Централни стадионера передача. (ЦТ). 21.15 — «Хаххха информационни программа». (ЦТ). 21.30 — Ди хийчар. «Тихон-Котамон Ди. Турсыланца хуст вай воаш!». Цоакха лаьтта хилара йола монумент. Волгоградера передача (ЦТ). 22.00 — Ше бабраьх ледача Александрова цIерагIча Советски Эскаре кхалх хадтарео ансамбля концерт. (ЦТ).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина уламе, 11 (3-гIа этаж).
Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам.—3-30-11; бехктокха ша секретара—3-34-38; партийно вахара, культура, промышленности отделаш—3-42-30; юрта боахамеи письмой отделаш—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж).
Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательство, типография. Революции проспект, 7/64.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/64.

СФ05090 Заказ 2262.